

VERNTALLAT

NÚM. 60 - ANY 2021

Sumari

Salutació de l'alcalde	3
Editorial.....	3
Recordant a.....	4
L'Evelyn.....	5
En Tonet de la Dou.....	6
El Ferrer de Joanetes.....	6
La Maria Bonfill.....	7
La Maria de Can Riera	8
Jubilació Pili Casado, mestra de l'escola Verntallat.....	9
Àrea de joventut de la Vall d'en Bas.....	11
Vall d'en Bas, terra de pastures.....	13
Concerts d'estiu de la Vall d'en Bas 2021.....	14
L'Esparver	15
50 anys de la Cooperativa	17
El número 60	32
La capella de Sant Antoni.....	33
Salut a la Vall.....	36
El campanar de Sant Bartomeu del Mallol.....	37
Spinreact.	41
La Remença 2021	43
Marxa solidària de la Pinya	44
Moviment demogràfic	46
Dades meteorològiques.....	47

VERNTALLAT

Redacció i administració:
c/ St. Esteve, 3
St. Esteve d'en Bas

Edita:
Ajuntament de
la Vall d'en Bas (Girona)

Direcció:
Dolors Reynés i
Gemma Clè

Equip de coordinació de la Revista Verntallat:
Santi Plana,
Xavier Borràs,
Montserrat Escayola,
Anton Aubanell,
Josep Maria Ginabreda,
Dolors Reynés,
Paquita Reynés,
Andreu Terricabras,
Dani Bosch,
Gemma Clè.

Imprimeix:
Impremta Aubert

Foto portada:
Membres Família
del Mas Ferrarons
de Sant Privat.
Fotografia:
Santi Plana

Dipòsit Legal:
GI-RPS núm. 592-1984

Prohibida la publicació
i/o reproducció total o
parcial dels articles de
VERNTALLAT sense
l'autorització expressa
de la revista.

EXEMPLAR GRATUÏT

Salutació de l'alcalde

Benvolgudes i benvolguts,

podríem dir que aquest 2021 ha set un any "trepidant", de ritme actiu; un any tossudament alçat a la recerca de la "normalitat", sense deixar de banda la reivindicació.

Quan qualsevol de nosaltres ens trobem immersos en un ritme tan canviant i intens, costa fer una mirada enrere i recordar què hem fet, què ha passat. El temps passa tan i tan ràpid!!

He fet l'exercici d'anar mirant tot allò que hem publicat. I es fa evident l'enorme vitalitat de la nostra estimada Vall. Una mostra il·lustrativa de paraules, fets o actes que al llarg de l'any han anat passant, són:

des dels inevitables consells per fer front a la pandèmia i l'anunci de "noves" mesures, els diferents tallers i activitats a Can Trona, la Càtedra de Renovació Pedagògica o l'explicació de les diferents obres i millores. També trobem les diferents activitats dels centres educatius, passant per totes les propostes que s'han fet des del teixit associatiu: el retorn de les festes majors, dinars solidaris, activitats esportives...o la "nova" Lleïssonada, el Bas Mountain, marxes solidàries, el Terra de Remences i moltes altres accions!!

I no podem oblidar el retorn de les diferents activitats d'estiu, els concerts...i tot el treball fet sobre habitatge, comunitats rurals, economia circular, pla local de joventut, consell consultiu de la Gent Gran...

Em deixo molts altres esdeveniments, creieu-me que és un petit recull però que mostra que no parem, que treballem i treballem... amb tota la responsabilitat del món, i amb totes les mesures i respecte. Seguim i seguirem, perquè no volem que un maleït "bitxo" ens freni. És la nostra manera de ser i de fer, la Vall és activa, és inquieta.

He deixat pel final paraules i conceptes que també hem "publicat" i que tenen un denominador comú: prevenció d'incendis, mobilitat activa, pla estratègic municipal de mobilitat sostenible, diagnosi del sector primari, PAESC, transició energètica, vehicles elèctrics Brigada, ajudes a l'eficiència energètica, plaques solars a l'escola, cultura de l'aigua, comunitats energètiques, el primer servei de Transport a Demanda per tots els pobles de la Vall...

Tenim un repte enorme, molt important. Hem de continuar impulsant un model de gestió ambientalment sostenible, innovador i integral que permeti compaginar el desenvolupament socioeconòmic amb el respecte i la conservació d'un entorn natural de qualitat en un marc, evident, d'emergència climàtica. Ens hi va el territori, ens hi va el present i el futur. I cal que ens hi impliquem totes i tots, sense excepció. Tothom. Perquè com diu la dita "sol s'hi arriba ràpid però acompanyat s'arriba lluny". Som-hi, ens necessitem.

Amb els millors desitjos per a tothom per aquest nou any, rebeu una abraçada immensa. Seguim!

Lluís Amat i Batalla
Alcalde de La Vall d'en Bas

Editorial

Enguany es publica el número seixanta de la revista Verntallat, aviat és dit. Arribar fins aquí no ha estat fàcil. Pel camí s'han hagut de superar múltiples obstacles, que amb més o menys encert, ens han portat fins al dia d'avui i a poder publicar aquest número tan rodó.

Els progenitors d'aquest projecte van ser un grup de persones que, amb moltes ganes de fer coses per la Vall, es van posar a treballar de manera desinteressada per a poder tirar endavant la revista. Volien recollir tota aquella informació que en un futur pogués servir per a les noves generacions, que no quedés en l'oblit, i poder veure quina ha estat l'evolució del nostre municipi.

«Mirant uns quants anys enrere, trobem que hi ha hagut grans canvis, no solament en coses que pertanyen a la Vall, sinó també en la manera de pensar i d'actuar de les persones.» Així començava l'editorial del primer número. Seixanta edicions més tard, el raonament del primer editorial és del tot vigent en una societat que evoluciona i canvia a una velocitat de vertigen. En aquell editorial també es posava de manifest l'objectiu de la revista, «ser la nostra revista, la revista de la Vall». I avui, continuem amb la mateixa voluntat i treballant perquè així sigui.

Verntallat ha volgut, i vol ser, un recull de vivències que formen part de la gent del nostre municipi. Aquesta revista ha parlat i parla de persones, associacions, actes, festes, indústries, anècdotes, dades..., tot allò que ens ajuda a créixer i conèixer més a fons com és el nostre entorn més proper.

Gemma Clè

Recordant l'Evelyn Ditze

L'Evelyn va ser una col·laboradora de la revista, molt important, ja que despertava un entusiasme, un rigor i un ordre que ens empenyia a tots. Ella va contribuir que descobríssim paisatges i petites coses de la Vall que sovint ens passaven desapercebudes.

L'Evelyn va ensenyar anglès a molta gent de la Vall, en una època en què encara no es portava gaire i que ha esdevingut molt necessari en moltes activitats.

Serveixin aquestes ratlles per recordar-la i valorar-la.

Gràcies, Evelyn, pel teu testimoni, per la teva col·laboració i per la teva gran estima a la Vall.

Transcrivim a continuació, un article que va fer sobre flors, publicat al núm. d'aquesta revista i la poesia que va escriure sobre el Puigsacalm, que ens demostren el seu arrelament i estimació a la Vall.

La redacció.

Publicat al núm. 15.

Publicat al núm. 11.

Recordant en Tonet de la Dou

El dia 4 de juliol ens va deixar l'Antonio Prat i Banús, més conegut per en Tonet de la Dou, lloc on anaren de masovers la família quan deixaren la casa de Can Font de Puigpardines, quan en Tonet tenia deu anys. Era el petit de la Nissaga Prat-Banús.

En Tonet sempre deia que tot i néixer després de deu germans estava feliç d'haver vingut al món. Va perdre el pare quan arribaren a la Dou, sempre va tenir l'escalf de la seva mare i de tota la germandat, cunyats/cunyades, nebots/nebodes... I en Pep (el seu germà) i l'Elvira li van fer de pares fins que es va casar amb el seu tresor «La Rosa». Amb la que va tenir tres fills.

Quan tenia set anys va estar a punt de morir del «garrotí», fet que el va marcar. Quan va poder tornar a l'escola va veure que els seus companys anaven molt avançats. Aquest fet va propiciar que fos molt autodidacta; a casa seva encara hi ha quaderns per aprendre anglès i francès. De més gran, amb un teclat de piano, podia tocar diverses cançons sense saber de solfa. La música sempre li havia agradat i formà part del cor del poble.

Va viure molts anys treballant a l'aire lliure; primer ajudant a la casa de pagès on vivia, després de pastor, i al bosc: recollint fogots i estassant.

Quan tenia trenta-dos anys va anar a treballar a Can Riera, canvi que li va costar un xic, sempre deia que era com un ocell engabi- at. Però va acabant adaptant-se molt bé, hi havia molt bon ambi- ent. Fins i tot els caps de setmana feien excursions, costellades... Era una feina més a prop de casa i amb un sou més segur.

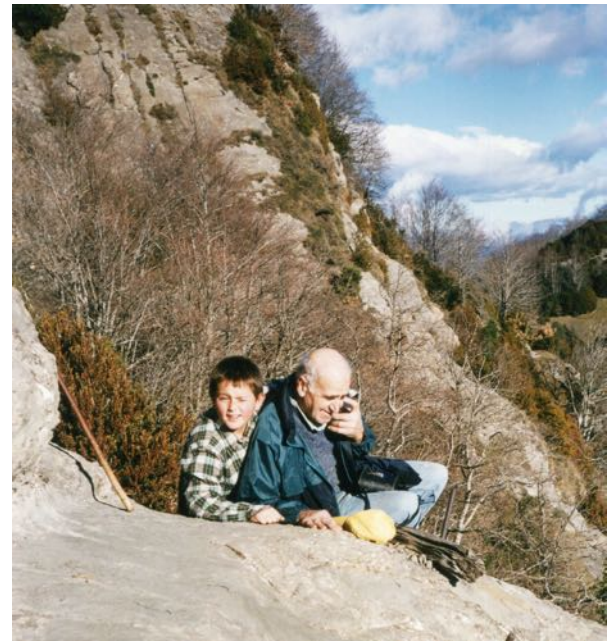
Era un home amant i respectuós amb la naturalesa, els animals i la terra. Aquest fet el va fer col·laborador del GECA, recuperant camins, netejant-los, fent-ne divulgació, etc.

Es va comprometre amb el poble, va ser regidor durant 12 anys de l'Ajuntament de Sant Esteve d'en Bas i després de la Vall d'en Bas, va ser també un dels propulsors de la piscina del poble.

Formava part de l'Associació de veïns d'en Bas, que fou creada per fer suport econòmic a les famílies amb dificultats (un Càritas del poble). Aquesta voluntat d'ajudar es va reconduir més endavant amb la col·laboració del Centre d'Educació Especial Joan XXIII d'Olot, que consistia a anar casa per casa a recollir donatius, un ajut voluntari i altruista.

Un home creient i practicant tant dins l'església com a fora. Si podia ajudar algú, ho feia, creia en la bondat de tothom. Visitava malalts en hospitals, residències o a casa.

El 1972 en Tonet i la Rosa van entrar a formar part de la Fraternitat Cristiana de Malalts i Minusvàlids fins al final dels seus dies. Deia que li aportava més del que ell donava; en un viatge que van

En Tonet amb el seu net.

La família d'en Tonet.
Dia del Casament de la seva filla.

organitzar van anar a Roma i té una foto amb el papa ben emocionat.

Quan es va jubilar va coincidir amb el naixement del seu net, en Marc, qui l'ha fet gaudir molt. I amb el seu torn per treballar la fusta, on li passaven les hores volant, va crear: utensilis de cuina, joguines, eines del camp en miniatura, animals, cadires (va anar a aprendre a embalcar-les). Hi va treballar fins que el seu cos li va dir prou.

Era un home senzill, acollidor, a voltes solitari que li agradava fer moltes coses: llegir, escriure (feia el dietari cada dia), cantar, fer teatre, ballar sardanes, escriure lletres de cançons...

Per la festa major de Sant Esteve d'en Bas va portar des del 1967 el berenar als músics en el dia de la tornaboda, en Josep Loredo de la Principal d'Olot li va compondre una sardana molt bonica que expressa molt bé el carisma d'en Tonet. I amb aquesta música ens va deixar el dia del seu enterrament.

La seva família.

Recordant EL FERRER de Joanetes

En Joan, camí de Sta. Magdalena.

Un exemple del gran treball del Ferrer.

L'estrella del pessebre es va encendre un dia que no era previst. Era un homenatge-record a qui va ser un entusiasta del pessebre de Joanetes, de fer l'estrella i de participar en totes les iniciatives que sorgien: la millora dels camins, «els ganxos», la restauració de Santa Magdalena, de les Olletes, l'Aplec de Sant Mateu, la Creu de Sant Quintí, les fesolades, arrossades i graellades populars, etc. El «Ferrer» sempre hi era i a l'hora de fer la foto o de tallar cintes, sempre deia: «Ja vinc»... i s'escapolia. No volia cap protagonisme, encara que ell en fos el principal artífex.

Va ser un gran treballador, un molt bon professional, un gran soldador, deixeble d'en Mariano Laborda d'Olot. Va gestionar l'aigua del poble, cosa molt complicada perquè la dependència de l'aigua era gran i qualsevol avaria es convertia en una emergència. Era l'home dels ariets, un artilugi molt enginyós i autònom que servia per a pujar aigua amb la pròpia força.

Va ser un bon pagès, un bon hortolà i una persona molt aficionada a les abelles.

Sempre estava a punt per atendre les urgències, fos l'hora que fos. De vegades, només hi podia fer «un remiendo» provisional, tal com ell deia, però el feia tan ben fet que podia durar molt de temps.

Un gran personatge, molt més espavilat del que ell mateix es creia, molt humil, tranquil i simpàtic.

En Joan era l'estampa del típic ferrer, amb uniforme de treball, arremangat, ensenyant uns braços forjats, mai millor dit, amb l'esforç de molts anys de treballar durament. Era una persona molt pràctica, portava coca-cola per esmorzar i si algun cargol es resistia perquè estava rovellat, la sacsejava i com un esprai, al cap de poca estona, tenia el cargol desfet.

Recordo que en un viatge que vàrem fer a França, estava cansat

de no entendre la gent i el darrer dia, a Rodez, va trobar un home que parlava occità. Es van entendre de mil meravelles i aleshores li recava fins i tot de marxar.

En Joan feia les coses amb tanta afició que ho transmetia al seu entorn i tot funcionava millor.

Ens ha deixat una gran persona. Sempre que veiem l'estrella del pessebre, pensarem en ell.

Ferrer, moltes gràcies pel teu testimoni i per les teves aportacions a la nostra estimada Vall.

Josep M. Ginabreda

El Ferrer, gaudint del seu treball.

Recordant a Maria Bonfill

Caigué a la tardor abans de fer-ho les fulles de la seva blada. L'arbre familiar es ressent de la falta de la saba que hi posava. Els familiars també intentem preservar el fruit que va cuidar.

Família Feixas Bonfill

Estimada Maria,

En representació de la teva Escola i de tots els que en formem part volem també dedicar-te el nostre entranyable record.

Ja en plena tardor, qualsevol fulla cauria elegant i senzilla sobre la gespa humida de rosada, en un raconet de qualsevol bosc. La vida, com un lleuger sospir, ens passa entre sorolls i de sobte el silenci ens recorda tot el viscut amb tu.

Amb un pas lleuger a punt de fer una petita carrera, el teu anar pels passadissos o pel pati ens transmetia sempre aquella teva frase: "Va nois, anem per feina!" o un "-Entesos" quan es tractava de posar-nos d'acord en algun tema escolar, després de dir sempre amb sinceritat el teu criteri.

El sofà de casa teva és testimoni de les hores i hores d'entrega en la preparació acurada de les teves classes. Però tots els teus estimats alumnes en van treure un bon profit. La mostra és palpable per les paraules sinceres d'estima i agraïment que mostren cap a tu i el teu ser i fer.

Recordem amb l'entusiasme que preparaves les sortides amb els alumnes i l'alegria que contagiaves al teu equip dient-nos: "Haurem de fer primer nosaltres la sortida per tal que ho tinguem tot lligat, qui s'apunta?"

Sempre amb una rialla, i amb frases que no oblidarem: "De pressa i bé mai s'avingué!"

Les matemàtiques i el laboratori queden amb la teva empremta pedagògica, única, que com a gran mestra i transmissora de

coneixements, tu comprenies molt bé.

Ets l'alegria del sol a l'horitzó, ets la fulla trèmula que he mencionat del dia de tardor, l'estrella que embadalida mira la Vall, l'àvia més tendra i divertida pels teus nets estimats, la millor companya per en Ramon i el millor poema de les seves mans, la millor mare pels teus tres fills que atresoren, per sempre, tot l'Amor que sempre els has sabut donar.

Gràcies per tant Maria!!
Gràcies per tot Maria!!

L'Escola Petit Plançó t'estima, per sempre seràs als nostres cors.

Escola Petit Plançó

Recordant a la Maria de can Riera

Just quan estàvem acabant d'ordenar els treballs per tancar l'edició de la revista, ens ha arribat la trista notícia de què la Maria Vilarrasa, la Maria de Can Riera, ens havia deixat.

La Maria va estar una gran empresària, una dona que venia d'una casa de pagès de Bosc de Tosca i junt amb l'Esteve Riera, el seu marit, varen crear molts llocs de treball i riquesa. Eren uns moments en què la pagesia de la vall, buscava feina en la indústria càrnia i així es podien fer seguir les dues feines, l'agrícola i la de l'escorxador. Gràcies a aquest fet, moltes explotacions agrícoles varen poder subsistir, però bàsicament perquè tenien la feina a casa "a CAN RIERA".

La Maria fou una dona molt valenta i molt treballadora, que es llevava ben d'hora, ben d'hora, segurament abans que en Guardiola i dirigia el negoci amb entusiasme, simpatia i bon caràcter, tot i que era una molt bona negociant.

El seu exemple ens demostra que es poden fer bones operacions sense ser desagradable. Tenia una manera de fer molt familiar i era molt sensible amb la gent que ho passava malament. Sempre estava disposada a ajudar, amb discreció i eficàcia.

Vaig tenir la sort de conèixer la Maria en diferents facetes i en totes elles hi vaig trobar una gran persona, una persona que estimava i que es feia estimar. Era una gran diplomàtica, capaç de resoldre problemàtiques complicades sense ferir la sensibilitat de ningú.

Maria, gràcies per tot el que ens vas ensenyar, pel teu treball, per la riquesa que vas crear i per les lliçons diplomàtiques que ens vas regalar.

El teu exemple romandrà sempre viu en nosaltres.

Josep M. Ginabreda

Una mirada al passat i al futur

Sempre m'he sentit atreta per aquesta bonica Vall. De ben jove-neta m'hi passejava amb bicicleta embadalida per la calma que transmet el paisatge.

Al setembre de 2003 vaig arribar-hi per a «fer de mestra» a l'escola Verntallat, situada en un entorn privilegiat. Aquell curs s'estrenaven les obres d'ampliació per a poder acollir-hi el desdoblament de P3. Començaven 36 nens i nenes i, per tant, calia distribuir-los en dues aules.

Aleshores, els alumnes d'Educació Infantil no triaven el nom de la seva classe sinó que ja estava establert. P3 A era la classe dels Cargols Vermells i P3 B la dels Cargols Grocs.

Casualitats de la vida, vàrem arribar juntes amb la Roser Gelis que, des de fa un parell de cursos, torna a treballar amb nosaltres en la plaça d'Educació Especial.

Ella venia com a mestra interina d' Educació Física, però li van adjudicar la tutoria de P3 B. Totes dues ens vàrem estrenar fent un bon tàndem i iniciant una bona amistat.

Gairebé sempre he treballat en l'etapa d'Educació Infantil. Durant molts anys vaig ser «senyoreta de P3». Els germans més grans de l'escola em venien a veure per explicar-me que, al setembre, començaria el seu germanet/a més petit/a i em preguntaven si jo seria la seva mestra.

En aquell moment, i durant alguns cursos més, aquests alumnes no feien la migdiada després de dinar tal com fan ara. Quan ens hi tornàvem a posar a les 3 de la tarda, veies com algun caparró es balancejava, algunes parpelles s'anaven tancant, a poc a poc, fins a adormir-se profundament damunt la taula.

Els anys han anat passant i l'escola ha canviat molt. Gràcies al treball, a l'esforç comú i a la il·lusió tant per part dels mestres, de les famílies, dels equips directius i de l'Ajuntament, s'ha aconseguit una gran millora en la infraestructura i en l'educació.

Cada vegada hem estat més conscients de la valuosa aportació de les famílies a l'escola i han passat a formar-ne part. Recordo la forta abraçada que ens vàrem fer amb les meves companyes d'Educació Infantil i amb alguns pares i mares quan es va acabar la primera Festa de Final de Curs organitzada, conjuntament, per l'escola i l'AMPA. Tocava preparar-la al nostre cicle i va ser tot un èxit. Des de llavors ha passat a ser una entrançable festa escolar a la qual tothom hi és convidat.

També, van arribar canvis en altres festes assenyalades: la Castanyada, Nadal, Dia de la Pau, Carnestoltes, Sant Jordi... Danses, actes de comiat dels alumnes de 6è, tradicions... En Verntallat, el nostre estimat capgròs, va deixar d'estar sol i ara gaudeix de la companyia de la rateta Menjalletres, a qui també se li va compondre una música i se li va preparar un ball.

L'escola en el fons és vida i, com a tal, es va movent i transfor-

Pili Casado

Fotografia: Santi Plana.

Escola Verntallat

mant. La societat, la família, la tecnologia i les metodologies es troben dins d'una transformació contínua que ens comporta haver-nos d'adaptar a unes demandes socials i professionals en renovació constant. Per aquest motiu, hem de ser realistes i tenir present que no podem atrapar-ho tot de cop.

El canvi més gran que hem viscut, sens dubte, l'ha produït el maleït virus de la Covid que ens ha capgirat la vida i l'escola. Iniciar el treball des de casa va ser neguitós i complicat perquè no ho havíem fet mai. La novetat de les videoconferències i quines plataformes i aplicacions havíem de fer servir van ser tot un repte.

L'ús de la mascareta és una de les mesures més carregoses que ha calgut introduir a les aules. No hem pogut esquivar la incomoditat de fer la jornada amb la boca tapada, de no poder veure'ns les cares ni l'expressió dels nostres sentiments. També hem trobat a faltar els petons i les abraçades, tan reconfortants en determinats moments.

Els infants tampoc no han pogut relacionar-se entre grups, una tendència que en els últims anys es potenciava pels beneficis que suposa intercanviar relacions, experiències i aprenentatges amb altres companys i companyes.

Les famílies, malauradament, també han estat molt de temps sense poder entrar a l'escola, deixant enrere activitats, festes i celebracions.

Si alguna cosa ha fet palesa el confinament és el valor de l'educació presencial. Esperem recuperar tot el que teníem en un futur no gaire llunyà.

Amb aquests records i amb molts d'altres, aviat tocarà tancar una etapa de la meua vida a l'escola i començar-ne una altra de diferent; un temps per gaudir més dels meus i per fer algunes coses que han quedat en el calaix.

Només puc dir que em sento molt afortunada perquè els alumnes que he tingut m'han fet sentir estimada i perquè «fer de mestra» és molt més que un ofici.

Divuit anys donen per a molts aprenentatges, per a un munt de benvingudes als nous alumnes, consolant-los, acaronent les seves pors i acollint tots els seus somriures.

Estic orgullosa de formar part d'aquesta comunitat educativa.

Com ja va dir una companya en el dia del seu comiat: Verntallat, sou molt bona gent!

Pili Casado Granados

Tot educa

Vivim en un indret espectacular. Boscos, camins, rius, cims, planes, camps, masos... La Vall d'en Bas és un dels municipis més espectaculars del país. Tenim un territori únic que cal protegir.

Fotografia: Santi Plana.

Quan parlem del territori, del poble, del municipi, no només el podem entendre des d'una perspectiva física, morfològica, paisatgística... El territori, també el formen les persones, les relacions, la història, la cultura popular, la vida de poble, els comerços... tot plegat forma aquest conglomerat que anomenem poble.

La diversitat de vides, la disparitat dels moments, el soroll dels portals i reixes de les botigues i restaurants, els lladrucs dels gossos llunyans, els silencis matinals, les salutacions incòmodes, les converses buides, les preguntes tòpiques, les roderes dels tractors... i, per sobre de tot, les persones que hi viuen. Sense les persones els pobles no serien pobles. És per això que cal que totes les persones ens cuidem, en tots els aspectes, i particularment, en un que segurament a vegades donem per suposat o entenem com a llunyà: l'educació.

L'educació és un concepte que ha d'encapçalar totes les accions que es desenvolupen en un municipi, siguin liderades per les escoles, l'Ajuntament, per les entitats, per les empreses o per les persones a títol individual. Partim de la màxima que tot educa.

Des de fa uns anys, l'Ajuntament de la Vall d'en Bas va fer una aposta clara per potenciar i valorar l'educació al municipi. Aquesta, però, no és per res una qüestió senzilla de desenvolupar, ni tampoc és senzilla de defensar quan, normalment, estem acostumats i acostumades a quantificar totes les accions, a donar-li un valor quantitatiu per davant d'altres valors com la qualitat, la perspectiva de futur, els petits canvis...

Sovint, l'educació la situem en el terreny escolar. Socialment, s'ha delegat sempre gran part d'aquesta tasca, la d'educar, a les escoles, als i les mestres i als i les educadores de la petita infància. I certament, les escoles i llars d'infants fan la part que els correspon, però, i la resta? Què fem? Aquí és on radica aquella idea del "tot educa".

Cal entendre que quan sortim de l'escola ens seguim formant, seguim aprenent i seguim educant. L'educació és un procés integral que ha d'implicar tota la ciutadania en qualsevol lloc o en qualsevol moment del seu cycle vital. L'educació és quelcom que ens ajuda a conèixer, ens ajuda a ser feliços, a compartir, a estimar, a entendre que tots i totes som diferents, a acceptar que totes i tots tenim els mateixos drets i deures, que tenir més no ens fa millors i que tenir menys no ens fa pitjors, que ser jove o infant és tan important com ser adult, que les persones grans no són persones que viuen soles sinó que són persones que viuen amb nosaltres.

Des de l'Ajuntament, anys enrere, ja es feien diversos projectes i accions educatives, però, mancava un rumb determinat, mancava definir amb quin objectiu es feien. Calia ordenar-ho i alhora, calia donar-li una volta per tal de traçar polítiques educatives evidents, clares, tangibles, demostrables. En definitiva, calia posar nom a les coses. Certament, parlar de tot això en un municipi petit com el nostre, ha esdevingut un punt d'inflexió important.

Per tal de posar fil a l'agulla i identificar accions, calia un segell. Vam optar per fer evident el "tot educa" amb la següent frase: "LA VALL D'EN BAS EDUCA". Aquesta frase esdevé doncs, l'etiqueta o tret distintiu que l'Ajuntament ha creat per identificar aquella acció o acte educatiu, i que a més a més, també respon als criteris que marca la Carta de les Ciutats i Viles Educadores, una declaració mundial amb una sèrie de compromisos de caràcter educatiu que l'Ajuntament va signar i refermar en un Ple Municipal. Tot això era el treball previ a incloure'ns com a membre de ple dret a l'Associació Internacional de Ciutats i Viles Educadores.

El fet de participar en aquesta xarxa, d'abast mundial, ens dona l'oportunitat de participar en la Xarxa de Ciutats i Viles Educadores de les Comarques Gironines, on, durant aquest proper any 2022, n'acollim la secretaria.

Com a Ajuntament també som membres de l'Aliança Educació 360, un moviment pedagògic que agrupa associacions privades i administracions públiques que es comprometen a treballar per l'equitat social i educativa de totes les persones, i perquè ningú es quedi enrere. Aquesta aliança treballa per connectar aprenentatges, projectes, accions... siguin tant de dins com de fora l'escola i aporta una mirada global i inclusiva, que demana la complicitat de tot el municipi i de tots els actors de la comunitat educativa.

Des de l'àrea, treballem conjuntament amb totes les entitats del nostre petit poble de pobles perquè segueixin posant atenció als criteris educatius dels seus actes i accions i ens ajudin a anar teixint aquest municipi educador.

Ens queda molta feina per fer en molts nivells. L'Educació té aquest punt intangible, però, estic segur que, sense posar-nos pressió ni tampoc ferir-nos cada vegada que errem, anem prenent consciència d'aquesta dimensió i d'aquesta responsabilitat compartida i comunitària.

Tenim un repte molt gran al davant, ser millors persones per teixir un poble millor i de retruc, millorar el món que ens envolta. Som-hi!

Lluís Rubió
Tècnic d'Educació, Joventut i Lleure
Ajuntament de la Vall d'en Bas

La Vall d'en Bas, terra de pastures

En aquest número us volem fer una pinzellada de l'explotació ramadera del Mas Ferrarons, de Sant Privat d'en Bas.

Compta amb una trentena de vaques de pastura de raça Aubrac.

Les terres de pastura són: la zona de Ferrarons, la Teuleria, Dorra i Surracans.

A continuació us mostrem un seguit d'imatges de les vaques de raça Aubrac, de Ferrarons.

Concerts d'estiu de la Vall d'en Bas 2021

L'any passat, a causa de la pandèmia, es va haver de suspendre la celebració del vintè aniversari dels Concerts d'estiu, tot i això, es va programar un concert que es va oferir gratuït i va ser un èxit d'assistència.

Aquest any, tot i mantenir restriccions i distàncies, ens hem animat a programar quatre concerts per a poder oferir la dosi anual de música en viu a la que estem acostumats cada juliol.

Vam començar el dia 3 amb el quartet de saxos "Kebyart Ensemble" a l'espai cultural "Can Trona". Aquest grup de músics catalans instal·lats a Basilea van oferir un concert de gran qualitat, en aquest cas amb música de Haydn, Eötvös i Mendelssohn. L'èxit va ser total i l'aforament al màxim previst.

El dia 10 el jove pianista brasiler Cláudio Suzín, que viu a Girona des de fa molts anys, ens va oferir un concert a l'auditori de Can Trona amb obres de Mompou, Gerhard, Abreu, Nazareth i Gonzaga. En Cláudio també és director de la Coral Croscat d'Olot i col·laborador habitual de la Coral Cantàbile, també d'Olot.

El dia 17 al carrer Teixeda dels Hostalets d'en Bas, vam tenir la veterana cantant de jazz barcelonina Susana Sheiman acompanyada al piano d'en Xavier Algans. Ens havia agradat tant el concert que van fer el 2017 que teníem moltes ganes de repetir-lo, i va ser un èxit absolut.

Vam acabar el dia 24 amb el Quartet Brossa, en aquest cas a l'església de Sant Esteve d'en Bas. Un preciós concert amb la col·laboració sorpresa d'una jove cantant companya del grup així com un jove acordionista que també ha col·laborat amb el quartet i es trobaven entre el públic.

Si bé solíem fer sempre els concerts a les deu de la nit, a partir d'ara es faran a les vuit del vespre tal com s'ha fet aquest estiu, doncs el canvi d'horari ha estat molt ben rebut per la majoria de socis i públic assistent.

També volem aprofitar aquestes ratlles per a agrair molt i molt la gran feina feta durant aquests vint anys de concerts a dues persones que aquest any han deixat la junta de l'associació: en Josep Martí, col·laborador des dels inicis, i especialment l'Emília Bassols, pionera de l'associació i presidenta des de fa molts anys, càrrec que a partir d'aquest 2021 ocupa la Xesca Fluvià.

Com sempre, l'agraïment també a tots els que han col·laborat en aquests Concerts d'estiu, socis, patrocinadors, brigada, ajuntament, etc.

Esteu tots convidats a la pròxima edició dels Concerts d'estiu de la Vall d'en Bas.

Associació Musical La Vall d'en Bas

Trenta anys del Ball de l'Esparver de Sant Quintí

L'últim diumenge de setembre de cada any se celebra l'aplec de Sant Quintí. Aquest any i per segona vegada, la comissió va decidir anul·lar la festa a causa de les restriccions imposades per la pandèmia.

Enguany s'acomplien 30 anys de la creació de la faràndula i no podíem deixar passar aquest fet tan important. Per aquest motiu Santi Plana ha creat una filmació de la història d'aquesta efemèride.

Va ser l'any 1991 quan un grup de veïns i veïnes del barri de Sant Quintí es van reunir amb l'escultor Modest Fluvià i el músic polifacètic Josep Bassachs amb la voluntat de crear unes figures per fer-les ballar a l'aplec. D'aquella reunió en van sortir l'Esparver, la Lloca i quatre pollets. Amb gran delicadesa i realisme, Modest Fluvià els va modelar i pintar i Josep Bassachs, amb la seva creativitat i inspiració va crear la música i coreografia.

Els primers balladors de la faràndula van ser la mainada del Mas La Pomareda, Mas Vilamala i de Can Marianeta. Posteriorment es van afegir els nens i nenes del Mas La Rovira, Mas Masberenguer i altres cases veïnes de la Vall d'en Bas. Gràcies a ells i elles s'ha pogut mantenir any rere any la cultura popular de casa nostra.

La primera part del vídeo ens explica la història de la Lloca i els

TRENTA ANYS BALL DE L'ESPARVER

Fotografia: Santi Plana.

APLEC DE SANT QUINTÍ
 SANT ESTEVE D'EN BAS
 DIA 22 DE SETEMBRE DE 1991

Amb la col·laboració de:
 EXCOMA. DIPUTACIÓ DE GIRONA
 INCMA. AJUNTAMENT DE LA VALL D'EN BAS
 MOISSET FILLAN AGUARDILLA (coordinador)
 JOSEP BASSACHS (impulsor)

Salutació

La Comissió de Festes de Sant Quintí, al cap de presentar-vos l'aplec d'enguany, després de preparar amb molta il·lusió i per això amb convulsió a gualle-ur tot, piguem:

PROGRAMA

Mattí a les 9: XII Diada del pedral de la Vall, amb socatada per a torrons a l'arròs.

A les 10: IV Fogada a Coll de Bracons.

A les 11:30: Llançament de Torrons de les "MARQUES GERONINES".

A les 12: A l'Eremita. Missa cantada pel Cor Parroquial i la Coral Puigcatal de Les Preses.

A l'1: Sardanes Veranes. Entrerim entrera del Ballet de l'Esparver, interpretat per la Cobla i les dues Corals.

A les 2: Dinar de Camp (Pastilla de la Vall, Curn a la Braça).

Tarda a les 4: Ballada de Sardanes. A la mitja part, el Ballet de l'Esparver, interpretat per la Cobla i les dues Corals.

Cobla-Orquestra LA PRINCIPAL D'OLOT

BALLET DE L'ESPARVER

HISTÒRIA

Per commemorar, respecte i memòria dels nostres antecessors, la Comissió de Festes de Sant Quintí ha portat a terme un ballet amb el nom de "La Botana". Ballet de l'Esparver.

Parlant de temps remots, un avís de la Botana, casa del veïnat de Sant Quintí, feia moltíssim sentir moltes les noies de la contrada per falta de grana, i va dir al seu marí que l'acompanyés a la botana d'una noia, per poder tenir la noia. Seguint el marí i arribant al Nu de la Corbata, Bot d'on s'encheven abn roca, entre les rompalls i el sacral de la Botana. El marí va saber que havia trobat la noia que buscava en una botana d'un març gros. Però al marí se va donar compte que s'havia quedat pelat. "Noi noi, digues! Ence, intentarem trobar-ne una de nova, perquè en podem més hi a tenir". Els noies van ser molt contentes. Els noies i el marí digues ben alt mirant a l'altre gros. "T'has escapat d'una de botna, ja series meua de noia i una noia era viva".

El poble culturar una ràfida. Aquell fet de la noia viva es respecta tot sempre. I per no aquell marí en el punt de la noia, se va fer granger en poc anys, i aquella noia va servir de roba per l'Esparver, per moltes de les noies que s'apropia de la casa de l'Esparver. També s'apropia de punx miglar de les dicelles d'aquella, que el fons patida és capalera i con matava algun de tant en tant. I sempre respectem gràcies a la noia viva.

NAIXEMENT

Els Països de Sant Quintí convidarem al sempre il·lustre Plana i Josep Bassachs, per parlar d'un aplec per l'Aplec de Sant Quintí, i al mig de molts acalors de tota mena per a tots, un representant pel nostre País els fets de l'Esparver vivien per a ell març per ser mat i la casa parat del Mercadal, propera a la capella de Sant Quintí, feren amallat per altres grangers i d'altres acalors, amb l'arribada de tot de fer el ballet d'un esparver, una lloca i quatre pollets, que acceptat el sempre Josep Bassachs de fer la Botana, música i coreografia, que es presenta aquest any.

COMPOSICIÓ

"La Botana". El Ballet de l'Esparver, està compost per quatre companys d'entralla, set de sortida i 15 de repòsible, quatre regides amb quatre coreografies coreogràfiques i variades, amb un total de 214 companys amb una duració musical de 4'04 minuts.

seus pollets quan, passejant pels prats de Sant Quintí, els hi apareix l'Esparver i aquest intenta menjar-se'ls. La Lloca aconsegueix foragitar l'animalot i així tornar la pau a la contrada. Tota una aventura amb humor i diversió adaptada per als més petits. A la segona part es pot veure el ball de l'Esparver tal i com es balla a l'aplec. Tot un homenatge i agraïment als seus creadors i impulsors, i sobretot a tota la gent que l'ha mantingut viva fins el dia d'avui.

Assaig abans de l'aplec amb Josep Bassachs (1992)

[Podeu veure el vídeo si cerqueu al Youtube el text «Ball de l'esparver 30 anys».]

Santi Plana
 Comissió de festes de Sant Quintí

Programa de festes de l'any 1991

Entrevista amb Ramon Torrent

Estem parlant amb en Ramon Torrent, en una conversa distesa, on explica com va començar a treballar de pràctiques a la Cooperativa, ara farà vint anys, nét d'un soci fundador i comentem la seva visió actual com a vicepresident i especialment mirant cap al futur.

El món agrari s'ha anat professionalitzant. Hi ha menys pagesos, però els que queden porten més terres i la Cooperativa s'ha hagut d'adaptar a aquests canvis. Actualment, està molt diversificada, amb el forn de pa, l'agrobotiga, la carnisseria, el restaurant i tot el tractament del gra, emmagatzematge, assecador i comercialització. Tot això fa que veiem el futur amb confiança.

Els nous productes, com ara el pèl·let i la major consciència de la gent de cara a un consum Km. 0 i una alimentació més natural, creus que poden ajudar a l'economia de la Cooperativa?

Penso que sí. Amb això del pèl·let vàrem començar amb dos palets i actualment el tractem amb tràilers. És un producte més, però tot suma. També les agrobotigues han incrementat les vendes i sobretot els caps de setmana hi ve molta gent.

Tenim la sensació de què ens falta, en general, un sentit cooperatiu. Què en penses?

Sí, és cert. Però la Cooperativa dona estabilitat al pagès, ja que nosaltres rebem el blat de moro, l'assequem fins a un cert grau d'humitat i el comercialitzem. El pagès rep un preu just, el del mercat i a la llarga és el primer en adonar-se que la Cooperativa és una garantia d'estabilitat. Els fets també ajuden a tenir un sentit cooperatiu. Preu, servei i confiança.

Teniu ajuts de l'administració? Les institucions són sensibles a la problemàtica del món agrari?

No, això sí que no. No tenim cap mena d'ajut. En tot cas, hi tenim accés però amb les mateixes condicions que qualsevol particular.

Els joves agricultors tenen el seu lloc en aquest món tan canviant?

Depèn. Els joves que varen començar amb vaques de llet, molts han hagut de plegar perquè no van tenir cap ajut de l'administració i ara tenen un altre ofici, fan de mecànic, de jardiner...

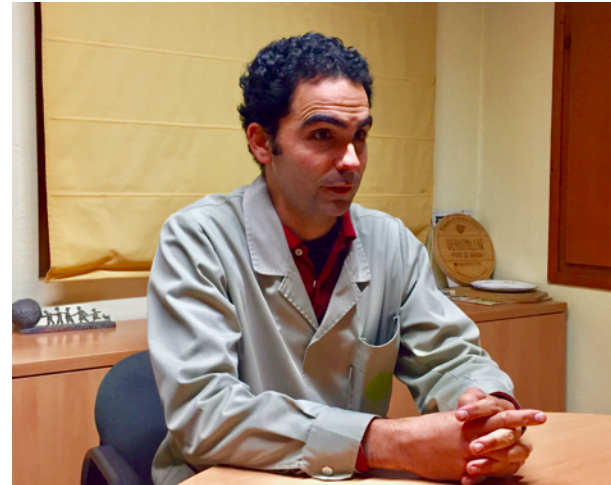
A la comarca de la Garrotxa, només queden 16 o 17 granges.

Teniu relació amb altres Cooperatives?

Sí, amb moltes i també convenis de col·laboració. Tenim relació amb la d'Olot, Banyoles, Castelló d'Empúries, Torelló, Agrària del Vallès... I amb Cooperatives més distants com són: la del Sarral (vins i caves), Soldebre (oli, taronges, mandarines) i ocasionalment amb d'altres de la resta de l'Estat (pernills)...

Amb els cereals fem intercanvis en funció dels excedents. Normalment, fem intercanvi de productes amb les Cooperatives.

I seguiríem parlant, perquè en Ramon té un tracte molt proper, està plenament integrat a la Cooperativa i sap transmetre aquesta vitalitat tan necessària per tirar endavant.

En Ramon, al seu despatx.

Text: Andreu Terricabras
Fotos: Montserrat Escayola

Entrevista amb Josep Ma Ginabreda

Josep Maria Ginabreda.

Josep Ma Ginabreda: «Amb l'agrobotiga de Verntallat vam ser pioners al món»

Un dels puntals i ànima de la Cooperativa Verntallat, just ara que celebrem 50 anys del naixement de la SAT (Societat Agrària de Transformació) —en paral·lel amb l'inici del municipi de la Vall d'en Bas—, ha estat i és en Josep Maria Ginabreda. Nascut fa setanta anys a La Canal de Sant Privat d'en Bas, és un incansable home d'acció a favor dels pagesos i dels ramaders i, tot i jubilat, continua estenent ponts de coneixement entre empresaris de la comarca i sempre feinejant als horts com el primer dia.

Com vau viure el naixement de la Cooperativa?

El pare, des de bon principi, ja va estar interessat en la cooperativa. Les obres de construcció del magatzem, entre el 1973 i el 1974, es varen fer amb un parell de paletes titulars i, a més, hi anaven socis a prestació personal a fer de manobre i el pare em va dir que ens tocava d'anar-hi i em va demanar si volia fer-ho i puc dir, amb molt d'orgull, que vaig assistir a fer els fonaments de la Cooperativa com a manobre, ajudant en Jaume de la Rovira, que n'era un dels paletes. Després, el 24 de desembre de 1974, quan es va inaugurar el magatzem, amb el tractor que teníem amb el meu cosí Pau, vàrem anar a recollir tot el gènere que hi havia a l'estació de les Preses —just havien tancat el tren d'Olot—, que ens l'havien cedida; vam agafar tot el gènere, que no era molt, i el vàrem portar en un magatzem immens, totalment net, buit, de 1.200 metres quadrats, i hi vam deixar uns quants sacs d'adob, uns quants sacs de polpa, de segones..., poques coses que hi havia, però va ser aquell fet de ja tenir seu, de tenir un edifici propi dels pagesos.

En aquell moment ja hi havia una cinquantena de socis, que eren els pioners. El mateix dia que es va inaugurar, aquell 24 de desembre —que ens varen cedir una partida de gra del SENPA (Servicio Nacional de Productos Agrarios), que estava subvencionat, un 30% més barat que al preu de mercat—, es va fer el primer repartiment d'aquell blat de moro i ordi, el que en deien «pienso base» per a l'alimentació del bestiar, unes 150/200 tones.

Com es va iniciar, doncs, la Cooperativa?

La Cooperativa, de fet la Societat Agrària de Transformació (SAT) de la Vall d'en Bas, va néixer com un Grupo Sindical de Colonización d'aquella època. Hi ha una anècdota, en què uns inspectors dels Sindicato Vertical van venir a visitar el Grupo Sindical. Quan ho varen demanar a en Bas, «¿Dónde está el Grupo Sindical?», la

En Josep Maria a l'hort de casa seva.

gent els va dir que no n'hi havia pas cap i ells «sí, que hay uno, que tiene no sé cuántos socios, que tal...», que el presidente és Gumí», i un li va dir a l'altre: «Ah, volen dir la Comparativa» i els altres, tossuts, «no, no..., no es una cooperativa, és un Grupo Sindical...». La Cooperativa era el Grupo Sindical, el que el règim franquista permetia fer en aquell moment. Val a dir, que la Germandat Sindical que hi havia en aquell moment, per figura de l'Emili Salavedra, va ser un dels qui va donar més suport a la Cooperativa. Ideològicament hi havia coses que podien semblar contradictòries, però va ser un dels elements que coneixia la gent. Al principi no va ser fàcil, perquè la gent estaven molt aïllats. Molta gent de Sant Privat, de Joanetes, dels Hostalets d'en Bas, amb prou feines es coneixien, potser de vista, de veure's al mercat d'Olot, però abans de la Parcel·lària —de fet, va néixer tot junt—, els anys abans, no hi havia comunicacions: per anar als Hostalets, a en Bas o a Joanetes havíem de passar per les Preses i recular..., hi havia alguna carretera de carros... Recordo les primeres reunions de la Cooperativa que la gent de cada poble s'asseien arreglats, és a dir, a la primera fila els d'en Bas, a la segona els de Joanetes..., fins que això, amb poc temps, es va anar diluint. També, hi va haver les escoles comunitàries, Verntallat, l'Ajuntament..., i tot això va fer que es precipités tot molt ràpidament.

Com es podia, i es pot, ser soci de la Cooperativa?

Cal tenir una explotació agrària i/o ramadera. D'aquells 50 socis pioners hem passat als més de 300 actuals, tot comptant l'abandó de l'activitat agrària en molts casos durant aquests cinquanta anys. Hi havia i hi ha socis de tota la Garrotxa i hi ha gent del Ripollès, d'Osona, del Maresme... Als anys vuitanta vàrem fer unes indagacions per al conreu dels fesols i allà on era més desenvolupat d'Espanya era a Lleó, on vam contactar amb un home del Servei d'Extensió Agrària, l'Álvarez, el senyor que més en sap, de fesols, d'Espanya. Ens va explicar moltíssimes coses i a partir d'allò també vàrem comprar tota mena de maquinària per a plantar, per a collir i tallar els fesols..., la primera

recol·lectora («cossetxada») a la comarca, a la província, va ser aquí; llavors, venien els del Maresme a batre els fesols del ganxet aquí a la Vall d'en Bas; després vam comprar una màquina italiana que feia la selecció, que triava el fesol, el blanc del negre —els separava— i venien del Maresme i del Vallès a triar-los. I va haver una mica de picabaralla, perquè els d'aquí estaven acostumats a venir a triar els fesols quan volien i com que hi havia demanda i a la Cooperativa li interessava amortitzar la màquina, és clar, «els de fora ens prendran el puesto...», així que els vàrem dir: «Escolteu, si voleu que us traiem els fesols heu de ser socis»... i arran d'això van fer-se'n —era una justificació, perquè eren socis que feien ús dels serveis de la Cooperativa. Llavors es van donar d'alta de socis gent del Maresme, gent del Vallès que, més tard, ja varen comprar les seves màquines.

Com va ser que va esdevenir el gerent de la Cooperativa?

Hi va haver un moment que el primer president, l'Agustí Gumí, i en Josep Maria Pagès, que era cap de l'oficina d'Extensió Agrària, un dilluns, anant a mercat, ens vam trobar i em van dir que hauria de mirar de col·laborar i estar una mica per la Cooperativa, sobretot als inicis i tot això... i jo, que en aquell moment compartia la feina de l'explotació agrícola de casa amb la de l'Ajuntament, on treballava de funcionari, els vaig dir que tenia molta feina i que, bé, provisionalment, fins que no en trobessin un altre, doncs, em faria càrrec de la gestió de la Cooperativa. Aquesta provisionalitat va durar 39 anys, des del 1974 fins al 2013.

Quina mena d'explotació agrària fèieu a casa vostra?

A la Canal, a Sant Privat, hi teníem vaques de llet, vedells d'engreix i portàvem unes cinquanta quarteres als camps de conreu. Uns anys més tard vàrem fer un pla de regadiu conjunt entre Massegur, la Canal i en Perassa i llavors això ja representava unes vuitanta quarteres. Es va fer un pou comunitari entre els tres i vam comprar conjuntament, també, tots els estris de regar.

D'aquests gairebé quaranta anys que heu exercit com a gestor de la Cooperativa, què destacaríeu com a assoliments més importants?

Una és la capacitat de fer coses conjuntament. No oblidem que el cooperativisme és una filosofia, però no és una realitat, perquè la gent no som, per naturalesa, ni solidaris ni generosos, som, més abans, tot el contrari... Una cooperativa el que fa és agrupar una sèrie de gent que, pel fet de treballar en comú, poden millorar beneficis particulars; és a dir, és aprofitar-se de l'activitat conjunta per a treure'n beneficis privats. I hem de dir que si no hi ha aquest benefici privat, d'alguna manera, sigui directament fent diners amb alguna cosa o tenir més informació i assessorament, aquí sí que la Cooperativa de Verntallat hi ha jugat un paper prou important.

Com per exemple?

Quan no hi havia els CAP (centres d'assistència primària) com ara, a la Cooperativa s'hi feia medicina preventiva. Hi venia una metgessa cada setmana i tota la gent que volia podia fer-se revisions gratuïtes. A mesura que la Seguretat Social ho va anar cobrint, la Cooperativa ja ho va deixar. També, s'organitzaven moltes accions. Es varen fer, per exemple, cinquanta pous de captació d'aigües freàtiques —totalment legalitzats—, s'han fet set basses a tota la Vall d'en Bas i algunes a la Vall de Bianya. És important, perquè és un regadiu d'assistència, que normalment es fa servir molt poc i alguns anys ni s'ha de fer servir; però, sí que és veritat que els anys que s'ha de fer servir és molt important perquè amb un parell de regades pots garantir la collita o la pots perdre...

Va ser una gran inversió, no?

Bé, hi havia el decret comunitari, el 808 [808/1987, del 19 de juny], que donava bastants subvenci-

ons. Però, el més carregós per a un pagès a l'hora de fer un pou era buscar algú que li fes el pou, els tràmits, legalitzar-lo... És clar, fins llavors, si se'n feien, eren clandestins i això vol dir que a la primera denúncia que tenies te'l feien tancar. De manera que si a través de la Cooperativa se'ls donava prioritat — ho podien pagar a terminis, se'ls feien tots els tràmits, amb un enginyer que els legalitzava i en portaves deu o dotze de cop a la Junta d'Aigües—, tot això facilitava les coses. També, la millora de races, la millora genètica, les quotes lleteres (en vam comprar)... Es va fer una agrupació de productors agraris per a la llet, la comercialització conjunta de la llet, l'envasat amb marca pròpia: la llet Verntallat, de les valls d'Olot, a partir de 1982, amb bosses de plàstic al principi, després es van fer milions de gerres perquè la llet de les bosses no vessés, i ara ja se serveix en tetrabric..., tota una sèrie d'accions que anaven complementant l'activitat de la Cooperativa.

També es va tirar endavant des de la Cooperativa i de forma pionera les agrobotigues...

Va ser al 1993 que vam fer les agrobotigues, amb el forn de pa, la carnisseria, la sala de desfer, l'obrador, el restaurant... De fet, el restaurant de la Cooperativa és un element de trobada. Al principi s'havia fet per a la gent del camp, de la Cooperativa, però, afortunadament, ha sigut un lloc de trobada per a tothom, per a tota la gent de la Vall, i, quan venen caps de setmana llargs, per a la gent de Barcelona, Vic Girona, Ripoll, etc. M'hi he trobat gent de Mollet o fins i tot de Tarragona... Quan vàrem fer l'agrobotiga —jo estava llavors a l'Ajuntament— vam demanar que la Vall d'en Bas fos declarat municipi turístic (cosa que si la demanéssim ara seria impossible) i això permet obrir l'agrobotiga tots els dies de l'any. No hi ha restriccions... L'agrobotiga és un dels èxits de la Cooperativa, per la qualitat dels productes i, també, pel servei, perquè obre els dies i les hores que els altres llocs són tancats. Només tanca el dia de Nadal i per Cap d'Any. Això va molt bé per a tothom, menys —i sí que sap greu— per a les noies que hi han de treballar, encara que ja miren de fer torns.

Durant un període us va dedicar a la política...

Vaig dedicar un temps al servei públic, a l'Ajuntament, al Consell Comarcal, del 1992 al 2000, més o menys, però mai amb vocació política. Diguem-ne que va ser la meva quota social, una cosa que tots hauríem de fer. Pel fet d'estar jo a la Cooperativa, amb una feina pública, no seria el més aconsellable del tot, perquè sempre et porta alguna complicació addicional. Hauria estat molt millor tenir una feina exterior...

Com valoreu, passats aquests cinquanta anys, els canvis que hi ha hagut a nivell agrícola i ramader a la Vall d'en Bas i a la comarca?

Gràcies a la concentració parcel·lària, la fusió de municipis i la Cooperativa, vàrem passar de ser una zona endarrerida a ser una zona pionera. Aquí s'han fet coses que després moltíssima gent ha vingut a copiar. Hi ha hagut una transformació en la manera de conrear, amb la maquinària..., ha sigut una evolució general, però aquí s'ha precipitat, s'ha avançat en el temps més que no pas en altres llocs, i s'ha constatat que la gent s'ha professionalitzat molt, perquè la gent que s'hi dedica actualment són molt professionals, molt preparats, es conrea molt bé, es treballen els camps molt i molt bé. S'ha evolucionat, doncs, molt. El que no ha evolucionat tant, malauradament, és en els preus, és a dir, continua havent-hi uns preus que no són els que haurien de ser i que fan difícil sobreviure bé a pagès..., aquesta és una mica la constant. Només es nota, com ha passat ara, que hi ha hagut la pandèmia, que quan hi ha desgràcies grosses —guerres, conflictes, bèl·lics o sanitaris—, l'alimentació és un valor refugi amb el qual s'especula i que fa que, en aquests moments, el gra hagi pujat de preu d'un 70 a un 100% —i quan dic gra vull dir blat de moro, blat, ordi, soja, el mercat de futurs de Chicago...—, i això vol dir que durant una temporada els pagesos vendran el gra als preus que tocaria per l'evolució del temps... Tot això va una mica lligat amb la política agrària comunitària (PAC), que dona unes subvencions, un complement, sabent que a pagès no es guanyen pou bé la vida, però això, també, és una arma política perquè així tenen els pagesos dependents de les subvencions, una manera molt fàcil de fer-los creure, perquè per qualsevol petita irregularitat (si algú

ha fet foc quan no li tocava, per exemple), li treuen una part de l'ajut...; d'alguna manera és tenir la gent una mica subjugada, lligada. El drama és que l'agrària, que és una activitat lliure, està controlada i distorsionada per la política. En l'economia de lliure mercat hi ha un mecanisme acceptat que és la regulació, però el que fa la Unió Europea no és regulació sinó que és intervenció, perquè diu quins conreus tenen subvenció, quins no en tenen i quins tenen penalització... T'obliguen, en una societat on falta segurament menjar, a deixar unes hectàrees en guaret, sense plantar i això només beneficia els grans productors. D'alguna manera, la política agrària europea, des d'un punt de vista dels interessos comercials, ve dictada totalment pels Estats Units.

Tot i que la productivitat ha augmentat, pel que dèieu pel que fa a la maquinària, la professionalització, etc., el nombre de persones que es dedica a l'activitat agrària ha decrescut considerablement. Penseu que hi ha relleu, que hi ha prou gent interessada a continuar a pagès?

Si ens ho mirem des de vint anys enrere, ens fa la sensació que al moment actual ja hi hauria una crisi molt més forta pel que fa al relleu que no hi ha sigut. Per què? Doncs, perquè els que queden tenen capacitat d'absorbir els que pleguen. Amb la maquinària i les noves tecnologies es pot portar més terra. També, val a dir que socialment, des d'un punt de vista econòmic la diferència entre un pagès i una persona que treballa a la fàbrica, abans era molt i molt gran, i ara, pràcticament, s'han trobat, no perquè el pagès estigui millor, sinó perquè el qui treballa en una fàbrica a 1.100 euros al mes, havent de pagar un lloguer de sis o set-cents euros, o una hipoteca... A més a més, el pagès té un treball a l'aire lliure que no es pot ni comparar. Després, també hi ha una certa tendència —i això el confinament ho ha accentuat— de gent formada, universitària, gent preparada, que van a viure als pobles, potser no a fer de pagès, però sí a donar vida als pobles, perquè ara, amb les noves tecnologies, es pot treballar perfectament des de qualsevol poble. Encara que no tinguin una activitat agrària directa, sí que fan que al poble s'hi pugui mantenir l'escola, el forn de pa, el restaurant, els serveis bàsics..., i això fa que si vol venir gent de fora, ja hi ha una certa capacitat per a poder-los absorbir, perquè un poble desert no té capacitat per a rebre gent perquè no hi ha ningú que els pugui rebre; després, les pastures estan abandonades i la gent als llocs abandonats no hi volen anar.

A la Garrotxa, a diferència d'altres comarques pròximes, es nota que hi ha molta vida...

A la Garrotxa, és clar, estem sobre un 6% d'atur, que vol dir que qui no treballa és perquè o bé hi ha una cosa específica del que fa que no s'hi produeix o bé no està preparada. De feina, aquí, n'hi ha molta; de fet, hi ha un dèficit... Si parlem amb els industrials, una de les queixes generals que hi ha és que falta personal, tant mà d'obra general com qualificada... Hi ha els joves de l'FP que de seguida són absorbits per les empreses. Per això, des de l'associació d'empresaris, al Casino, s'ha obert el Campus Garrotxa, perquè sigui més fàcil retenir el talent i la gent preparada. Passa una cosa: tot i que s'ha millorat molt en la comunicació, la Garrotxa no deixa de ser un lloc aïllat, on moltes vegades les parelles dels tècnics no volen viure-hi, perquè estan acostumades a viure a Barcelona o a Girona... Hi ha molta gent que treballa a Olot i viuen a Girona o continuen vivint a Barcelona. Això s'hauria de trencar. És un problema de les zones internes. Això passava, per exemple, a *Llet Pasqual*, a Aranda de Duero, on el senyor Tomàs Pasqual, hi tenia un problema molt gros, perquè les dones dels enginyers i dels tècnics superiors no hi volien viure; llavors, ell va fer que dues vegades a la setmana sortís un autocar del poble a les vuit del matí i tornés a les vuit del vespre: portava les senyores de compres per Madrid. I amb això varen solucionar una part del problema.

De tot el que heu fet a la Cooperativa durant tots aquests anys, de què n'esteu més satisfet?

Al final, és el fet de millorar les condicions de vida, en general, de la gent de pagès, d'un punt de vista econòmic, però, també, d'un punt de vista cultural, sanitari, etc. I, després, per a donar a conèixer la Vall d'en Bas, amb les agrobotigues vam ser pioners, perquè vam ser el primer lloc on es van fer. Hem pogut explicar aquest projecte pertot arreu d'Espanya, Portugal, França i encara avui hi ha cooperatives que tenen botiga i restaurant amb el model de l'agrobotiga de Verntallat,

com pot ser a Las Cabanas, a l'Arieja; o a Leucata, més amunt de Salses; a Mirandela, a Portugal; a Uxue, a Navarra... Vàrem participar en una trobada que es deia *Savoirs des Pyrénées* (sabors dels Pirineus), que hi portava artesans d'un i l'altre costat del Pirineu i durant un temps vaig tenir la sort de poder recórrer-lo des de Portbou fins a Irun i conèixer-hi artesans..., i ara, encara, de jubilat em puc permetre d'anar, per exemple, a Andorra, a la fira ramadera, on encara conec gent del govern andorrà, com la ministra d'Agricultura, Olga Adellach, que va venir dues vegades aquí a la Cooperativa a veure-hi l'agrobotiga, i jo que he anat dues o tres vegades cap allà... En fi, crec que això ens ha obert la Vall d'en Bas a molts llocs i ha sigut un element fins i tot de dinamització turística. També, vàrem tenir una de les primeres estacions meteorològiques oficials i encara avui cada dia se'n recullen les dades, des de fa quaranta-vuit anys, i això és molt important: una vegada van venir uns israelites a visitar la Cooperativa i van dir: «Això és del més important que teniu», referint-se a l'estació meteorològica de Verntallat. Hi havia un enginyer agrònom que va dir que amb aquelles dades, mirant-les a fons, podia saber quines varietats de tarongers i de llimoners podrien fer-se a la Vall d'en Bas, perquè n'hi ha que són resistents al fred i aquí a la Vall d'en Bas és possible fer vi, va dir, i tenir-hi tarongers i llimoners; com que ells treballaven en zones altes, sabien que hi ha varietats que resisteixen el fred. «Això —va dir referint-se a les dades—, estalvia molta feina.» De fet, a l'època d'en Francesc de Verntallat (segle XV), fa uns cinc-cents anys, un dels conreus principals era la vinya, que es feia servir per a intercanviar mercaderies, i a totes les cases grosses, com Massegur, encara hi tenen un camp que se'n diu «La vinya»; de fet, hi tenien bodega i els estris per a fer-se el vi. Fins i tot aquí a prop, a Sant Privat, encara hi ha algunes feixes que hi ha ceps autèntics, originaris de llavors, que s'hi fa raïm.

Aprofito aquesta entrevista per agrair a tota la gent que amb més o menys intensitat han ajudat a fer créixer la Cooperativa : gent de la Junta rectora, socis, proveïdors, clients de les agrobotigues, del bar-restaurant, del magatzem, dels estaments oficials, com Extensió Agrària, Generalitat, Sempa, Administració en general, a tots moltes gràcies i d'una manera especial als companys de feina. I un emotiu record per a totes aquelles persones vinculades amb la Cooperativa que en el decurs d'aquests 50 anys, ens han deixat.

També voldria demanar disculpes per les coses que no van acabar de funcionar i que ens van poder generar una certa frustració.

Finalment, heu coordinat i dirigit tots aquests anys, si més no des 1993, la revista Verntallat, que és com la memòria viva de la Vall d'en Bas...

La revista Verntallat va néixer molt en paral·lel amb la Cooperativa, l'any 1975. Vaig ser dels pioners a col·laborar-hi, era una feina que fèiem entre uns quants, un grup que se'n deia «Els Saberuts», que per la falta de coneixement ens vam precipitar a posar-nos un nom que per a nosaltres i per a la gent d'aquí volia dir «ser tafaner», però literalment vol dir ser un setciències, un pedant, tal com ens va corregir el professor Badia i Margarit, que quan li vam anar a fer una entrevista com «Els Saberuts», va dir, tan educat ell, : «Caram, caram..., així deueu saber moltes coses si us dieu saberuts...»; és clar, no en vaig fer ni cas, però el meu cosí, que ja era més literari, va pensar que aquell home ens volia dir alguna cosa i llavors ho vàrem mirar i vam saber què passava; però, aquí, de sempre, un saberut és un tafaner. Però, és clar cal fer cas de les regles i les normes. Després, també hi havia un grup, d'en Bas, que firmava com a «Saba Nova», que era una mica com la rèplica als Saberuts. Sempre he estat lligat a la revista: n'he estat director durant vint-i-cinc anys i després no he deixat mai de col·laborar-hi, fins ara que, finalment, ja hi ha relleu. Encara que actualment es fa un cop l'any —abans se n'havia fet un número cada estació—, és feina: quan has de reclamar els escrits a gent que són amateurs, que no cobren per fer-ho, que estan molt enfeïnats..., perquè, és clar, sempre acaben fent els escrits i col·laborant-hi la gent que té molta feina, perquè la gent que no té feina no en té perquè no en vol...

Text: Xavier Borràs
Foto: Montserrat Escayola

Conversa amb Agustí Puntí, el comptable de la Cooperativa Verntallat

Hi ha desenvolupat els seus 41 anys de carrera professional, amb què n'és el treballador més veterà

Agustí Puntí a la seva taula de treball a la Cooperativa.

Agustí Puntí Planella va néixer el 1962 al al mas Toralles de Pui-gardines, a l'actual Vall d'en Bas, en aquells temps que es naixia a casa quan les llevadores voltaven pertot arreu. A Toralles, ens diu l'Agustí, «hi havia dos masovers».

Als 15 anys, el juliol de 1978, va fer el primer contacte amb la Cooperativa Verntallat —constituïda feia poc— a l'estiu per a fer-hi pinso, mentre durant la resta de l'any estudiava el grau de formació professional d'Administració a Olot a l'institut Garrotxa, quan encara era a l'altre cantó de l'Escola Pia, per bé que dos anys després ja van poder cursar els estudis al nou edifici del Pla de Dalt.

L'Agustí va fer això que avui en dia en diuen «fer de becari», però per a ell va ser el que antigament es coneixia com «fer d'aprenent», tot seguint aquella màxima tan nostrada que diu que fent i desfent aprèn l'aprenent. Així que, quan va plegar d'estudiar l'FPi i l'FPiI, durant cinc anys, ja va romandre a la Cooperativa des de 1981. I fins avui, quaranta anys després, que n'és el comptable, per bé al principi feia de tot per a conèixer tots els processos i persones implicades en la SAT Vall d'en Bas.

En Puntí, doncs, és el treballador més veterà de la Cooperativa Verntallat i té una visió de les macroxifres certament privilegiada. Constata que «abans hi havia molt més pagesos petits» i posa l'exemple de quan portaven la llet i ara «ens trobem que amb quatre o cinc explotacions» a la Vall d'en Bas ja no n'hi ha més. Certament, es produeix més llet que abans (i més de tot), «però amb molts menys productors». Abans la gent tenien cap a 10 vaques com a molt i ara a les explotacions pel cap baix n'hi ha cent. «La producció és superior amb molta menys gent», rebla.

Per exemple, ara que encara som a la campanya del blat de moro (l'entrevista és feta a mitjan novembre, que encara resten camps a segar), venien els tractors amb aquells remolcs petits que hi cabien de 2 a 3.000 quilos, «i ara als remolcs en caben 15 o 20.000, com en un camió». Amb molts menys viatges, doncs, són més eficients.

El comptable de Verntallat recorda el pas de la pesseta a l'euro, que no va ser fàcil per a tothom... «Al principi —recorda— es portava tot a mà. Amb l'entrada de l'IVA (impost del valor afegit), el 1986, «ens vàrem informatitzar..., vam tenir sort que ens hi va assessorar molt en Toni Casamitjana, que venia els vespres a ensenyar-nos informàtica».

Els nivells de producció, en general, a la Cooperativa sempre han anat cap amunt, especialment pel fet que tothora s'hi ha procedit a fer diverses ampliacions. «De bon principi era la fàbrica de pinso, després l'any 1993 van començar les agrobotigues, aquí, a Olot, a Sant Feliu de Pallerols (que va plegar anys més tard)..., la sala d'especejament, la carnisseria, el restaurant..., l'assecador de cereals —que ara mateix és en plena producció amb el blat de moro—, amb què una part va per al pinso i l'altra es ven directament a tercers, igual com passa amb els cereals de primavera (blat i ordi)».

Puntí especifica que, actualment, la carnisseria i el restaurant són en concessió, és a dir, llogats, i no els exploten directament des de la Cooperativa. L'una la mena Embotits Vilanova, de Tortellà, i, l'altra, la Simona Ciobanu, més coneguda com la Simona de Verntallat (vegeu-ne l'entrevista que li hem fet en aquest mateix número de la revista).

Enguany, segons diuen, la collita de blat de moro —un cereal que s'ha posat pels núvols quant al preu (ha augmentat fins al 100% en relació a l'any passat)— serà mitjana... «Hi va haver la secada a la primavera», recorda l'Agustí. També, cal pensar que una part important d'aquest blat de moro, que es cull abans, s'ensitja i ja no entra a la Cooperativa. Però, ell recorda anys molt bons, com el 2016, amb 5 milions de quilos (5.000 tones)!

Econòmicament, el comptable recorda els anys que ha calgut fer inversions fortes, que tot es ressent; la fàbrica de pinsos nova, les agrobotigues, l'ampliació, el forn... «Són inversions a llarg termini i han de passar uns anys per a eixugar-les i veure'n els fruits».

Fem números, ja que som amb qui compta: hi ha uns 320 socis (que paguen un quota anual de 30 euros per a formar part de la Cooperativa), una trentena de treballadors, cinquanta anys de servei a pagesos i ramaders.

L'Agustí recorda que al principi, encara als anys vuitanta, alguns pagès de la vora, potser de Puigpardines, encara arribaven a Can Gronxa amb el carro i l'euga, a carregar o a descarregar, i tot amb sacs i a mà. «Amb els torns elevadors i els palets això es va acabar», en pro de l'eficiència i l'eficàcia i sense pràcticament moure un múscul. «En aquestes coses es veu la diferència del pas dels anys», resumeix.

L'Agustí Puntí Planelles fa una feina, la de comptable, que per a molta gent pot resultar avorrida i tediosa, però ell li treu punta, perquè diu que té «el privilegi de conèixer tothom de la Vall d'en Bas», cosa que amb una altre tipus de feina o en una altra empresa ben segur no hauria pogut abastar.

Text: Xavier Borràs
Foto: Montserrat Escayola

Una conversa amb la Simona de Verntallat, que ens fa sentir com a casa

La Simona

Simona Ciobanu, més coneguda com la Simona de Verntallat —que dirigeix el servei de bar i restaurant de la Cooperativa de la Vall d'en Bas—, és una romanesa de 42 anys que va arribar a la Garrotxa l'any 2000, atreta per una amiga que ja hi treballava. Es va fer càrrec del servei de restauració de la Cooperativa l'any 2005, amb tots els reptes que ha hagut d'afrontar, sempre lluitadora i emprenedora, com demostra la recent ampliació de la terrassa que s'omple, dia si i dia també, de clients fidels i passavolants atrets per la seva fama.

Precisament, des d'aquesta nova terrassa, conversem amb ella l'endemà d'un festiu molt atrafegat de feina, però la Simona, tot i l'activitat frenètica que suposa dirigir un negoci com aquest, sempre té temps per a tothom.

Quan i com vas arribar a la Garrotxa?

L'any 2000. Aquest desembre fa 21 anys que vaig arribar aquí. Hi tenia una amiga que ja feia un any que treballava a La Deu, i en Pere de La Deu li va dir: «Tens una amiga així trempada com tu?». . . , i va ser quan em van fer un contracte de treball, va trigar uns mesos —perquè tot era més difícil que ara pel tema de documentació i de papers— i vaig arribar aquí i vaig començar a treballar a l'hostatgeria i al restaurant del santuari de la Salut (Sant Feliu de Pallerols), on vaig estar-m'hi uns tres anys i, després, quan ells van deixar la Salut vaig venir a La Deu.

Et va agradar d'estar a la Salut?

La Salut és un dels meus llocs preferits de la Garrotxa, és on jo vaig començar, hi feia una mica de tot, sobretot al menjador, i ajudava una mica a la cuina, també feia habitacions a l'hotel... A més, hi vivia, a l'habitació 107. I era com la meva casa, un lloc que, quan m'enyoro, me n'hi vaig. És el lloc on vaig començar, va ser molt dur al principi, perquè no sabia l'idioma, no sabia res, i allà em vaig sentir molt ben acollida.

Després vas anar a La Déu, oi?

A La Deu hi vaig ser un parell d'anys, també hi feia menjador i anava a l'hotel, a Can Blanc, on treballava a les habitacions o a la recepció. A La Deu també hi anava a planxar... he fet de tot, sempre m'ha agradat aprendre i quan faltava algú a la cuina hi anava: a netejar els pollastres, a preparar els entrants...

I com vas arribar a Verntallat?

Va ser perquè en Josep Maria Ginabreda venia a La Deu a sopar amb el grup que ja fa anys que hi anaven els dijous i em tocava servir-los... en Picanyol, en Dani Bosch, en Gaspar, tota la colla, i bé, jo era una persona molt tímida i quan veia que entraven ells em posava molt nerviosa, tots aquells homes ben vestits en feien molt de respecte... a més, no sabia prou bé l'idioma i em semblava que ells eren molt superiors a mi, em posava vermella i me n'anava a la nevera que em toqués l'aire; tenia una creu dins la butxaca,

La nova terrassa de la cooperativa, en ple rendiment

a l'americana, i li anava dient «per favor, que no em diguin res»..., però en Josep Maria sempre preguntava «Que tal, maca?» i amb la mirada em tranquil·litzava... Llavors, dos mesos abans de començar aquí, a Verntallat, els faltava gent a un seu restaurant de Figueres i ens van proposar a en Dani [aleshores era el seu marit] i a mi que hi anéssim un temps fins que trobessin algú que se'n fes càrrec. Hi vam estar dos mesos, allà. Llavors, com que ja tenia el carnet de cotxe vaig decidir un dia anar a la Vall d'en Bas per a fer pràctiques amb el cotxe... —no havia vingut mai aquí, a la Cooperativa, ni sabia on queia—, vaig venir-hi em vaig perdre per aquí, i vaig anar a saludar en Josep Maria Ginabreda, perquè ja feia moltes setmanes que no els veia. Em va preguntar què feia i li vaig explicar que ara ja tornava a ser a La Deu i ell em va explicar que tenien problemes de personal al bar de la Cooperativa, que no acabava d'anar bé. Em va preguntar si m'interessaria de portar-lo i jo li vaig dir que no, ni pensar-hi, no m'havia passat mai pel cap agafar un negoci. A més, feia poc que havíem comprat la casa, sabíem el que guanyàvem..., però en Josep Maria va insistir: «Digues-li a en Dani» i ens va fer venir l'endemà, van parlar amb en Dani, i van insistir, li vaig consultar al meu padrí de casament a La Deu, en Joan Vila, que coneixia la situació, perquè jo no sabia la ruïna en què estava això, no sabia on me ficava, però en Joan, que és un home molt pencaire, va dir-nos que «si ara que sou joves no ho agafeu, no ho fareu mai»... I així vam començar, el primer dia d'agost de l'any 2005, ja ha fet setze anys.

Com van ser aquests inicis?

Vam començar amb quatre tasses i quatre plats. Al principi va ser molt dur. Això s'havia obert per als avis, per a fer quatre esmorzars i jo ho vaig enfocar d'una forma diferent, venia d'un lloc que m'havien ensenyat i jo vaig tenir ganes d'aprendre. Vaig començar de zero, de parlar, de fer anar la fregona —a casa meva no en teníem. Quan vam arribar aquí estava tot molt desordenat; recordo que hi havia deu tasses de cafè, potser uns quinze coberts, quatre plats escantonats... Havia estat a La Deu, acostumada a tenir-ho tot... Em va sobtar... Vam tenir molta feina, molt dura... Primer, —era el mes d'agost i em vaig aprimar vuit quilos—la gent venia per curiositat, «a veure com ho fan», a observar què passava, i fins que no vam anar posant-t'ho tot a lloc, va costar: feia moltes hores i no em tirava enrere, sóc una persona molt positiva per anar tirant endavant. Sempre intento aconseguir allò que vull, amb molt d'esforç, no ho miro pas. No he tingut una vida fàcil, no m'ha faltat mai de res, però hem pencat molt. Llavors vam tenir la sort de comptar amb en Josep Maria Ginabreda i amb la Cooperativa, que ens va anar proveint de tot els que faltava i de mica en mica vam anar fent, introduint plats..., vam anar avançant, amb molt d'estrès, amb molta feina, amb dedicació de moltes hores...

Llavors vas tenir el teu nen...

Em vaig quedar embarassada i vaig treballar fins a l'últim moment: l'últim dia, era sola, amb una vuitantena de persones per servir i a la nit vaig parir..., portava els plats aquí a la panxa i la gent deia

«aquesta criatura tindrà el nen aquí»... I dues setmanes després ja tornava ser a la feina..., d'això, ja en fa dotze anys. Sempre he set molt exigent, de ser-hi i d'estar amb el client. La gent està molt acostumada a mi i quan no hi sóc em troben a faltar i sembla que no vagi res bé, perquè jo sola tampoc no ho faig tot, però has de ser enmig de l'equip perquè funcioni.

Quanta gent hi treballeu, ara?

, fixos en som tres i els caps de setmana hi tenim personal extra. Obro tota la setmana inclosos els festius, tret dels dilluns. Fem esmorzars i dinars, ja no berenars, per bé que a la tarda hi ha servei de bar, però la cuina ja queda tancada fins l'endemà, el que estalvia molts problemes i feina.

Els tancaments i les restriccions imposades arran de la pandèmia com us van afectar?

Molt i molt. Quan van obligar a tancar tenia reserves i ple de gènere a les neveres i els congeladors i ho vaig deixar tot pensant que seria cosa d'un dia o dos. Llavors, em vaig instal·lar a Moià, on hi ha el meu company, i fins un mes després no vaig tornar, em feia por fins i tot sortir a la carretera... Es van fer malbé les taronges, els tomàquets, les cebes, els enciams..., vaig haver de llençar-ho tot. Per sort, sempre he anat molt amb compte amb el gènere, vull dir que sempre he fet més o menys just, perquè la gent no falla, sobretot els caps de setmana, així que fas la provisió i no falles, Així que quan vam tornar a obrir, ho vam fer a poc a poc, perquè quasi no hi havia reserves i no sabíem si vindria molta o poca gent. Va ser molt dur. quan van deixar obrir una hora al matí, dues hores al migdia, però el personal era aquí del matí fins al vespre...

I en l'endemig et van haver d'operar del cor...

Per una part, em va anar bé, perquè m'enganxen d'operar-me en temporada alta, em quedo sense ningú de personal i amb el bar tancat. La pandèmia ha set una putada en el tema econòmic, però he pogut estar a l'hospital tranquil·la sabent que no hi havia gent i que s'ho podien fer; ara, em cremava saber, també, que no facturava res i que encara bufaven, i em deia que si jo hagués estat bé m'ho hauria fet tota sola..., estan acostumats a mi, Però, he pogut descansar dos mesos i estar tranquil·la perquè no hi havia feina.

Va ser quan vas pensar a fer l'ampliació i l'arranjament de la terrassa, oi?

En aquesta època de descans, era al sofà, amb dos pijames mossegats del coll dels nervis..., ho vaig passar molt malament, perquè els rebuts vénen igual, no ingresses ni cinc, no saps què passa, el personal és en un ERTO i no saben quan cobraran..., una situació que no saps què t'espera, amb aquella angoixa..., tot plegat. Ara ho gestiones diferent, però en aquell moment va venir tot de cop i vaig començar a pensar què es podia fer, sobretot quan van començar a donar permís a obrir terrasses, perquè jo a fora només hi tenia tres taules... Ja feia temps que hi havia pensat, així que vaig parlar amb la Junta de Cooperativa i al principi s'hi van negar, sobretot per qüestions d'imatge. A mi em feia por d'invertir en una cosa perquè no sabia el que ens esperava, però si no feia res no podia resistir amb només deu persones a les taules de dintre. Llavors, com que teníem temps, vam dissenyar-ho per a fer una cosa ben feta, que es pugui netejar bé [abans era terra i ara hi ha rajols], uns tendals ben fermes (abans els paraigües volaven!)... Ho vam presentar a la Junta i va ser un pim-pam, perquè els vaig deixar clar que si no m'ho deixaven fer no em veia capaç de continuar..., i em van fer costat per tirar-ho endavant. Va ser una bona decisió, encara que al novembre van obligar a tornar a tancar.

Per sort, no va durar gaire aquest tancament...

Sí..., i vaig pensar que quan obrís ja tindria la terrassa i, per sort, després hi havia més gent fora que dins i, de fet, només un dia no es va poder fer servir la terrassa. Si no ho hagués fet, ara no seria aquí. Vaig obrir al febrer intentant fer-ho al màxim jo i poder recuperar les pèrdues, que són grosses i que encara s'arrosseguen, perquè han set molts mesos en aquesta situació. Però, bé, jo tinc la fe que si hi ha salut i si no passa res més amb tot això, s'anirà fent. Si estic aquí, la veritat, la gent me respon; és fruit d'una feina meva de molts anys que la gent et respongui. Tinc clients de molts anys, de quan venien amb els nens, que eren petits, i ara aquests nens ja són adolescents i vénen amb parella... Quan venien de petits els pares els demanaven el cacaolet i el nestee, i ara ja venen amb barba, el pírcing i la xicota al costat... I això és maco, perquè veus que aquesta gent sempre ha tornat.

Al vostre restaurant hi serviu àpats fets amb productes de proximitat, de la Vall i de la Garrotxa i molta gent diu que sembla impossible que tot sigui tan bo, que el servei sigui ràpid i eficaç, amb la cuina tan petita com teniu...

Tenim molt limitada la cuina, que és molt petita i depèn de què no ho pots fer, no tinc ni forn! Ahir parlava amb el meu company, un dia que teníem ple fins dalt tant dins com fora, i em deia: «No sé com us ho feu». Però, és perquè ho has d'organitzar molt bé, hi ha molta feina d'estar darrere del personal, tenir-ho tot molt ben preparat, perquè, si no, no faríem ni un quart del que fem. Al principi, que ho portava tot jo sola i després de tenir el nen, que anava a donar-li el pit, vaig començar a agafar algun personal extra els caps de setmana..., estava forta com un toro, perquè ho feia tot, ja n'estava acostumada, a La Deu també havia treballat molt (fèiem casaments)..., somniava amb les taules, somniava que a la taula número 9 feia una hora que esperaven els cafès, i anava amb la safata a fer els cafès i em despertava a la meva cuina petita amb la cafetera petita. Ara ja no em passa, tinc el cap de setmana, estic tranquil·la.

Vas a Romania?

Sí, hi vaig dos, tres cops a l'any. Amb tota aquesta situació ara feia temps que no hi anava. Tinc dos germans aquí i quatre germanes allà. Som set. Quan vaig fer 39 anys les germanes van decidir venir i fer-me una sorpresa. Va ser el regal més maco de la meva vida. Era el dia del meu aniversari, el 9 de desembre, era ple de gent i algú va posar la música del «Per molts anys» i jo vaig dir: «Pareu de posar la música..., quan acabem el servei ja farem la celebració, cava, el que calgui...» Estava tan nerviosa, perquè teníem ple de gent, i miro per la finestra i veig la meva germana monja amb un ram de roses, saps?, com a les pel·lícules... Jo sempre els he fet sorpreses a la família, l'aniversari del pare, de les germanes, per Setmana Santa..., els trucava per dir-los que estava treballant i era a l'avió camí d'allà i els sorprenia quan obria la porta de casa, però elles no ho havien fet mai, i quan vaig veure les meves germanes aquí em moria. No crec que res ho superi. Soc molt familiar.

Molta gent, que no et coneix, pensen que ets garrotxina...

Sí. Com que sempre he fet aquesta feina de cara al públic m'he hagut d'espavilar. Si m'hagués ficat en una fàbrica, segur que no hauria après ni la meitat. De cara al públic t'obligues a entendre i aprendre. Sempre m'he exigit de saber; he pensat: m'estan pagant per una feina, així que vull saber què faig i com. També, crec que m'han educat d'aquesta manera. Quan vaig arribar a la Salut i a la Deu, que parlava mig català mig castellà, cobrava sis-cents euros i la jefa, la Montse, em deia: «Fins que no agafis el telèfon per a les reserves no t'apujaré el sou», però m'ho deia perquè sabia que jo era molt tímida, em fregia per dintre, pensava que era curta, em sentia malament de no fer-ho prou bé, pencava molt i depèn de què no ho sabia fer...

Et va costar molt d'aprendre el català?

De mica en mica, em vaig obligar d'escriure, d'aprendre, sense estudiar ni res, perquè no tenia temps, i als companys de la feina els demanava que m'ensenyessin català... Al principi barrejava mig català i mig castellà, així que amb el meu interès i per treballar de cara al públic he anat fent. Si tu vius aquí, per què la gent d'aquí ha de fer un esforç a parlar-me en castellà? Si estàs aquí t'has d'adaptar. Les meves creences i la meva llengua les practico a casa; per exemple, nosaltres no menjàvem carn ni els dimecres ni els divendres, això ho faig a casa i a la feina és la feina, ningú no ho ha de saber. El meu nen parla perfectament el romanès i el català. Tinc amics de Romania que em diuen que soc una catalana més i hi ha gent que em té mania per això, perquè em diuen que soc molt catalana. A mi m'agrada el meu país, el menjar, tot..., però jo visc aquí i m'hi sento com a casa, no em sento com una estrangera. Estic encantada de ser on soc.

I nosaltres més que encantats que hi siguis i que ens alegris amb la teva simpatia i el teu bon fer perquè, precisament, quan venim aquí ens sentim com a casa. Gràcies, Simona!

Text: Xavier Borràs
Fotos: Montserrat Escayola

Les agrobotigueres més experimentades

Cristina Bueno i Marta Planas.

Cristina Bueno és d'Olot i Marta Planas de Sant Feliu de Pal·lerols; la primera és nascuda el 1969 i la segona el 1961. Totes dues són les veteranes, les més experimentades treballadores, les més antigues d'entre les qui feinegen a l'Agrobotiga de la Cooperativa Verntallat. Elles hi són des de fa uns divuit anys, rere el taulell, organitzant les lleixes, els prestatges, atenent els proveïments...

Representen, en certa manera, l'esperit de servei d'aquest comerç de proximitat que obre tots els dies de l'any (inclosos els caps de setmana), tret de les diades de Nadal i Cap d'Any.

Les agrobotigues de la Cooperativa Verntallat són un «invent» del segle passat que perviu en els temps actuals de grans superfícies i, a voltes, de tracte allunyat, gràcies —precisament— a persones com la Cristina i la Marta.

El model d'agrobotiga Verntallat s'ha exportat a diferents llocs d'Europa, vista la clau de l'èxit que significa.

Gràcies, en nom de tothom qui hi treballa!

Text: Xavier Borràs
Fotos: Montserrat Escayola

L'agrobotiga de la Cooperativa Verntallat.

Presidents de la cooperativa de la Vall d'en Bas

Aquests són els diferents Presidents que han passat per la cooperativa de la Vall d'en Bas en el transcurs d'aquests 50 anys.

1. Agustí Gumí Planas
2. Salvador Carrera Picart.
3. Benet Riera Genover.
4. Pere Mercader Arimany.
5. Andreu Costa Masegur

El número 60

Aquest és el número 60 de la revista Verntallat. Això vol dir molt de camí fet. En els fulls d'aquests seixanta números s'hi ha recollit el batec de la Vall d'en Bas, trossets de la vida col·lectiva, fets que avui són records, anhels compartits, idees, projectes... Tanmateix, voldríem dedicar aquest escrit no pas a tot això sinó a la bellesa del número 60, a la màgia d'aquestes cinc dotzenes que avui estan a la història i a la capçalera de la nostra revista.

Les civilitzacions establertes a Mesopotàmia, en les ribes dels rius Tigris i Èufrates, aproximadament on és l'actual Irak, foren les primeres a emprar nombres escrits, fa entre 5.000 i 6.000 anys. Comptaven amb una combinació de base 60 (seixantenes, seixantenes de seixantenes...) i de base 10, com fem nosaltres (unitats, desenes, centenes...). Potser el fet de tenir deu dits va condicionar que el sistema de numeració que s'acabà imposant fos el de base 10. Certament, sembla que el 10 fou el guanyador d'aquesta cursa, però hi ha dos camps en què no ha estat així:

- La mesura del temps en què han predominat el 12 (12 mesos, 12 hores, migdia), el 24 (24 hores del dia) i el 60: cada hora està dividida en 60 minuts i cada minut en 60 segons.

- La mesura dels angles en graus, minuts i segons: una circumferència té 360 graus (6 vegades 60), un grau té 60 minuts d'angle i un minut d'angle té 60 segons d'angle. Això s'indica: $1^\circ = 60'$ i $1' = 60''$. A partir d'aquí el 60 ha quedat associat per sempre més amb el triangle equilàter (que té els tres costats iguals), ja que cadascun dels seus angles és exactament de 60° .

Així doncs el 60 s'ha preservat com la peça clau en la mesura del temps i dels angles. El sistema de comptatge en base 60 s'anomena "sexagesimal".

Aquest sistema s'utilitza en la determinació de la latitud i la longitud d'un punt sobre la Terra. La latitud ha d'estar entre -90° i 90° i la longitud entre -180° i 180° ($90 = 1,5 \cdot 60$ i $180 = 3 \cdot 60$). Podeu cercar, per exemple, la ubicació: $42^\circ 07' 30.6''N$ $2^\circ 23' 16.4''E$ en el GoogleMaps.

El sistema sexagesimal és molt emprat en nàutica fins a l'extrem que una milla nàutica (1.852 m) és la llargada d'un arc sobre la Terra corresponent a $1'$ de latitud, de manera que 60 milles nàutiques corresponen exactament a un grau de latitud. Tenint en compte que un nus és una velocitat d'una milla per hora, un vaixell que anés a 20 nusos tardaria 3 hores a moure's un grau de latitud.

El 60 té una relació especial amb els nombres primers (aquells que tan sols tenen dos divisors: l'1 i ells mateixos), ja que és la suma de dos primers consecutius ($60 = 29 + 31$) i de quatre primers consecutius ($60 = 11 + 13 + 17 + 19$) i està entre dos primers, el 59 i el 61.

Algun magnetisme deu tenir el 60 quan és el nombre atòmic del neodimi, component principal dels imants més potents que existeixen i que, per exemple, s'utilitzen en els equips de ressonància magnètica.

El savi rei Salomó ja devia sospitar la importància del 60 quan, segons la Bíblia, la seva escorta estava formada per seixanta guerrers *“Seixanta valents l’escorten, d’entre els valents d’Israel”* (Càntic dels Càntics, 3,7). En cas de necessitat, 60 guerrers podien “enviar a can seixanta” qualsevol dels 60 ossos que, entre braços i mans, té una persona.

També trobem el 60 en el territori de l’astronomia. Precisament, a 60 anys-llum de nosaltres, hi ha el HN Peg b, un planeta exterior al sistema solar, que orbita entorn a un estel de la constel·lació de Pegasus. És meravellós pensar que la llum, viatjant pràcticament a 300000 quilòmetres cada segon, tardaria 60 anys per recórrer la distància que ens separa d’aquest planeta que està a una temperatura de prop de 260 graus negatius. Són molts anys 60 anys! És la vida mitjana d’un elefant africà o el temps que, segons Ernest Hemingway, tardem els humans a saber guardar silenci: *“Es necessiten dos anys per aprendre a parlar i seixanta per aprendre a callar”*.

Acabem aquest escrit desitjant-vos bones festes amb un arbre de Nadal format precisament per 60 punts. Cada punt representa, doncs, un número de la nostra revista, que ha estat preparat per un equip de voluntaris. És un bon moment per a recordar l’esforç de totes aquestes persones!

Anton Aubanell.

La capella de Sant Antoni de Pàdua (1739-1838), De Sant Esteve de Bas

El Bisbat de Girona donà llicència, el 14 d’agost de 1734, a Francesc de Vilana i de Vilamala per construir a l’indret de Vilamala i al lloc dit Remispau, una capella dedicada a sant Antoni de Pàdua. El sant gaudia d’una gran devoció popular i a la diòcesi, en els segles XVII i XVIII, s’erigiren confraries sota la seva advocació, es construïren retaules, li dedicaren capelles i altars i en algunes poblacions, com Figueres i Blanes, el poble decidí de fer festa el 13 de juny de cada any.

Francesc de Vilana, resident aleshores a Barcelona, «per divina inspiració» s’havia proposat potenciar la devoció a sant Antoni de Pàdua a la parròquia i terme de Sant Esteve Çalull (s’anotà així al document), al vescomtat de Bas, i obtinguda la llicència eclesiàstica va fer edificar una capella a honor i honra del cèlebre franciscà al lloc de Remispau. Donà i cedí el terreny a ocupar per la capella, amb el compromís d’aixecar-la i aconseguir que el poble, d’altra banda, hi contribuís i donés caritats per a tal finalitat. Requerí el consentiment del rector de la parròquia i es tirà endavant. El 28 d’octubre de 1739, Francesc de Vilana acudí al notari Francesc Cantalozella, del Mallol, per escripturar el règim d’administració de la capella «novament construïda baix la dita invocació de Sant Antoni de Pàdua», al lloc de Remispau, i en quedés constància per a les qüestions, disturbis i controvèrsies que poguessin succeir al rector, i els seus successors, per raó dels drets que havia de tenir a totes les capelles públiques edificades dins el límit de la seva parròquia, com també les que haguessin de resoldre Francesc de Vilana i els seus succedents per raó de la donació del terreny o sòl per bastir la capella i haver

contribuït a la seva edificació. Es van voler salvaguardar també els drets de la Universitat (Ajuntament) de Sant Esteve de Bas per la bona cooperació i l'ajuda del poble en el bastiment de l'edifici, «amb els favors que uns i altres manifestaren de preservar en l'augment del culte del gloriós sant Antoni de Pàdua i l'esplendor de la capella».

El document es va estipular entre Mn. Francesc Morlà i Santigosa, prevere i sagristà curat de la parròquia; el noble Francesc de Vilana i el regidor degà Miquel Torrò, que duia la vara d'alcalde del lloc i ostentava la representació de la Universitat i de les persones singulars del lloc. S'actuava, en va fer constar, tot comptant amb l'antuència del bisbe de Girona i/o del seu vicari general. El decret de consentiment episcopal és posterior, de gener de 1740. Els pactes acordats foren la donació i la cessió per part de Francesc de Vilana de la capella aixecada de nou i dedicada al sant mort a Pàdua. Va ser una donació simple i irrevocable, amb totes les clàusules de translació de domini i de possessió, i sense que es pogués anul·lar, llavors ni en el futur, «per alguna causa o raó», salvades les excepcions previstes en les lleis.

Mn. Francesc Morlà es reservà per a ell i el domer tots els drets per atendre la capella i, d'acord amb la norma establerta entre l'església parroquial i les altres capelles existents dins la seva demarcació, els quedessin salvades i il·leses les seves potestats. El rector es reservà a més, amb extensió al domer i als altres capellans residents a la parròquia, el compliment de les fundacions instituïdes o que fossin creades a la capella, com també les misses de devoció a celebrar-hi. Es convingué, d'altra banda, que el curat i els regidors nomenessin els tres primers obrers o pabordes de la capella, fins que transcorregut un any de la seva administració ells mateixos en designessin altres tres (un per part de cadascun) i així s'anés produint la renovació anual. Sempre amb consentiment i aprovació del rector. Francesc de Vilana es reservà ser perpètuament obrer o paborde, càrrec també aplicable als seus successors o hereus dels béns patrimonials existents al lloc i a la parròquia. Es va retenir la primacia de vot i de seient, més altres qüestions relacionades amb l'administració, com també la facultat de tenir una clau de la capella i dos ornaments sacerdotals. En un altre apartat del document imposà la condició que quan ell i els seus descendents residissin al poble, i no d'altra manera, poguessin fer dir una missa a la capella els dius festius, a l'hora convinguda, no essent tocada la campana ni fer cap altre senyal fins que s'hagués dit la missa matinal a l'església parroquial de Sant Esteve. Els obrers havien de passar comptes de la seva administració anual amb el rector, però Francesc de Vilana i els seus successors no estaven obligats a fer-ho, per evitar immiscir-se en les coses i els interessos de la gestió habitual.

Finalment, les tres parts es comprometeren a servir i complir els pactes i treure les còpies necessàries de l'escriptura, sense que res pogués canviar-la. El document es redactà a Sant Esteve de Bas amb assistència de Mn. Francesc Morlà, prevere; Jaume Respau, cirurgià i regidor; Bernat Serrat, pagès, i Jeroni Camprodon, regidor (en representació del regidor degà Miquel Torrò), com a testimonis i signataris. Francesc de Vilana va firmar a Barcelona el 27 de desembre de 1740, davant de Jaume Castell i Ramon Arenys, familiars (criats) de «dicti nobilis Domini».

El promotor de la capella, el noble Francesc de Vilana, fou austriacista, diputat de la Generalitat per l'estament militar i capità d'un dels batallons de la coronela de Barcelona (1713-1714). Era fill del noble barceloní Francesc de Vilana i de Boixadors i de Jerònima Vilana, Puigmarí i de Vilamala (senyora de la baronia de Bestracà, entre altres títols), i net de Felip de Vilana i de Peguera. Respecte a la capella, la manca de documentació parroquial impossibilita aportar més informació sobre la seva existència, però tot fa suposar que, per la seva proximitat a l'església parroquial, no degué ser gaire utilitzada després de la mort del seu mecenes i protector Francesc de Vilana. De dimensions reduïdes i situada a extramurs, la capella acollí regularment pocs actes de culte i va anar quedant abandonada amb el pas del temps. Francisco de Zamora, en un manuscrit de 1787 sobre viatges fets a Catalunya, explica que l'església de Sant Esteve de Bas és antiga, les cases són de pedra,

l'aigua és de cisterna, els carrers estrets són damunt de pedra viva «y hay una hermita de Sn. Antonio en lo alto de ese cerro».

Durant la Primera Guerra Carlina, l'Ajuntament de Sant Esteve de Bas (constitucional) demanà a la Diputació de Girona autorització per perfeccionar i deixar en bon estat de defensa la fortificació del recinte del poble. Segons es recull a l'acta del 13 de juny de 1837, la Diputació no hi veié cap inconvenient, pagant-ho el poble. Mesos després, la corporació provincial, en la reunió de l'11 d'agost de 1838, quedà informada d'un ofici de l'Ajuntament, el qual havent de «recompondre una ermita situada a mig tir de bala de la fortificació», considerava més avantatjós enderrocar-la i construir en aquell punt una torre fortificada. La capella o ermita estava també fortificada i era «pròpia del veïnat». Segons l'Ajuntament, era menys costós demolir-la que reparar-la i la Diputació, davant les poderoses raons argumentades, autoritzà la destrucció de la capella sempre que hi estigués d'acord la majoria de la gent del veïnat.

El comandant general de la província rebé després una sol·licitud de l'Ajuntament perquè autoritzés l'aterrament de l'«ermita de Sant Antoni» i construir en aquell lloc la torre fortificada sense efectuar la convocatòria general necessària, davant l'oposició expressada pels veïns. Ho passà a la Diputació, perquè decidís, i la decisió fou, el 20 de novembre, tornar a recomanar a l'Ajuntament la consulta als veïns, però amb l'avertiment que en cas contrari l'última decisió la prendria el comandant general. En una reunió posterior, del 27 de novembre, i en relació a l'«enderroc d'una ermita contigua a la fortificació» i la construcció de la torre de defensa, es donà compte del vot particular del diputat Gaspar Roure, partidari d'atendre la petició municipal i no insistir en què per aterrar la capella es convoquessin els veïns, «no només de la vila, sinó els de tot el terme», perquè era com demanar permís a l'enemic per a obres de fortificació, i més si es consideraven els perills amenaçadors de la capella al lloc fortificat. Per al diputat, la Diputació havia de preferir evitar el risc en aquell punt que no pas demanar permís als veïns de fora, «que se'ns dubte els importaria poc la seva conservació». El comte de Darnius (Oleguer de Taverner i d'Ardena) en un manuscrit del començ del segle XVIII sobre el corregiment de Girona diu que Sant Esteve de Bas (i Falgars) tenia 748 habitants. A mitjan segle XIX el municipi comptava amb uns 2.300 veïns.

Les obres es dugueren a terme en data desconeguda. Les despeses de fortificació pujaren a uns 15.000 rals, quantitat que l'Ajuntament demanà repartir entre els veïns. La Diputació, en la sessió del 4 de març de 1841, li respongué en termes favorables, de no oposar-s'hi. El 1843, a causa d'unes pluges, es desplomà un tros de paret de la primera línia de la fortificació del poble. L'Ajuntament dubtava de reedificar-la i demanà a la Diputació si havia de fer-ho amb l'ajuda dels pobles de la rodalia. Segons una reial ordre del ministre de la Guerra, de 19 de juliol de 1842, digué la Diputació en la resposta al consistori, Sant Esteve de Bas no constava com a punt de fortificació, de manera que havia d'haver enderrocat la seva muralla i, per tant, no calia reparar la tàpia desplomada.

Anys més tard, al final d'octubre de 1855, en relació a la fortificació del poble, la Diputació autoritzà a l'alcalde de pagar amb fons municipals la despesa de les obres i l'instà, al mateix temps, per obrir un expedient que inclogués la proposta dels mitjans a utilitzar per cobrir l'import, concretat en uns 11.500 rals. Al començament de desembre, la corporació provincial manà al consistori efectuar el repartiment veïnal o de la rodalia dels 11.845 rals del cost real de les obres de fortificació. No es tenen, ara per ara, més dades de l'emmurallament del poble ni de la desapareguda capella de Sant Antoni de Pàdua, de només un segle d'existència. Queda al poble el carrer de Sant Antoni, probable evocació de l'edifici religiós que es degué construir en aquesta zona.

Josep Murlà i Giralt

Sedentarisme i exercici físic

El sedentarisme és la falta d'activitat física regular i està directament relacionada amb problemes de salut i malalties.

Parlem de sedentarisme quan regularment es realitza menys de 30 minuts d'activitat física, menys de 3 dies a la setmana. El sedentarisme representa una despesa calòrica mínima, una mica per sobre del que necessiten simplement per a continuar vius, es a dir, una mica superior al metabolisme basal.

L'anatomia de l'ésser humà està dissenyada per realitzar moviments, desplaçar-se, per a caminar...i realitzar poca activitat provoca quasi sempre en malalties.

El sedentarisme és el segon factor de risc més important d'una mala salut després del tabaquisme. Augmenta el risc de patir hipertensió arterial, diabetis mellitus, obesitat, malalties respiratòries, malalties cardíaques i té relació amb alguns tipus de càncer i també amb trastorns depressius.

Convé aclarir la diferència entre activitat física i exercici. La primera representa qualsevol moviment muscular que produeix una despesa calòrica, en canvi l'exercici físic és aquella activitat planejada i repetitiva amb un objectiu. Es activitat física passejar, córrer, ballar, fer bicicleta...D'altra banda, l'esport és l'exercici físic on es competeix amb una sèrie de normes i una classificació.

Qualsevol activitat per si mateixa és bona, per mínima que sigui però l'evidència diu que la quantitat d'activitat recomanable és practicar uns 150 minuts d'activitat moderada o 75 minuts d'activitat intensa a la setmana.

L'activitat moderada augmenta la freqüència respiratòria però podem parlar sense dificultat, en canvi l'activitat intensa no ens ho permet. Són exemples d'activitat moderada, caminar ràpid, ballar, jardineria, practicar jocs i esport amb nens.

Si mai s'ha realitzat exercici és important mentalitzar-se en la necessitat de canviar hàbits i donar-nos l'oportunitat de mantenir-lo un temps per tal d'observar els beneficis i que amb el temps formin part de la nostra rutina diària.

El personal sanitari assistencial de l'ABS de la Vall d'en Bas us anima a realitzar exercici, el que us agradi, el que us faci sentir millor i sobretot a evitar la inactivitat durant hores seguides asseguts o estirats.

Dra. Mònica Vázquez

El campanar de Sant Bartomeu del Mallol

Xavier Pallàs Mariani

El campanar de l'església de Sant Bartomeu del Mallol és un mirador privilegiat de la Vall d'en Bas. Aixecat damunt un estratègic turó que va ser el centre administratiu del vescomtat de Bas, constitueix un element inconfusible del poble del Mallol i del paisatge de la Vall. El campanar és d'estil neoclàssic reformat a finals del segle XIX. La revista *L'Olotí* deixa constància d'aquestes reformes en un text publicat l'any 1892: «(...) *Dich que'ls mallolencs fan sacrificis grossos per llur vila perquè no hi ha gaire temps que han engrandit sa iglesia posantla que fa goig per dintre, y per fora fa molta patxoca, perquè hi han pujat un campanar que's veu de qui sabahont y l'han farcit de campanas de lo bo y mellor, tant que la grossa es la que va valer à n'en Barberí d'Olot la medalla d'or en la Exposició Universal de Barcelona (...)*».¹

La torre és de planta quadrada amb un segon cos amb els caires aixamfranats i amb una coberta de cúpula semiesfèrica emmarcada per una cornisa motllurada. La sala de campanes té una finestra a cada cara d'on hi pengen les campanes.

L'origen de l'església l'hem d'anar a buscar a la capella dedicada a sant Just que hi havia dins el recinte del castell del Mallol. L'any 1251 Gueraua d'Anglesola, vescomtessa de Bas, hi fundà un benefici sota la invocació d'aquest sant², i l'any 1365 ja hi trobem instituit el benefici sota la invocació de sant Bartomeu.³ Després dels terratrèmols de 1427-1428, l'església es construï fora del castell. El nou temple encara no devia tenir campanar de torre sinó que devia ser de cadireta. Si ens fixem en la zona superior de la façana, damunt l'ull de bou, veurem que encara s'intueixen tres pilars que conformaven una espadanya de doble obertura. A principis del segle XVII l'edifici amenaçava ruïna,⁴ situació que es veié agreujada per les seqüeles de la Guerra dels Segadors, quan la vila fou objecte de diversos atacs durant els anys 1657 i 1658 per part dels diferents bàndols.⁵ El temple es reconstruí ben aviat i es va beneir l'any 1662.⁶ És probable que el primer campanar de torre es construís en aquest moment. En tot cas, gràcies a la visita pastoral que hi efectuà el bisbe de Girona l'any 1727 sabem que al segle XVIII el campanar ja tenia quatre campanes, dues de grans i dues de petites,⁷ i per tant l'antiga espadanya ja s'havia convertit en una torre per poder albergar aquest número de campanes. Més tard, a l'entorn de 1760, es feu una ampliació del temple que donà la planta actual a l'edifici.⁸

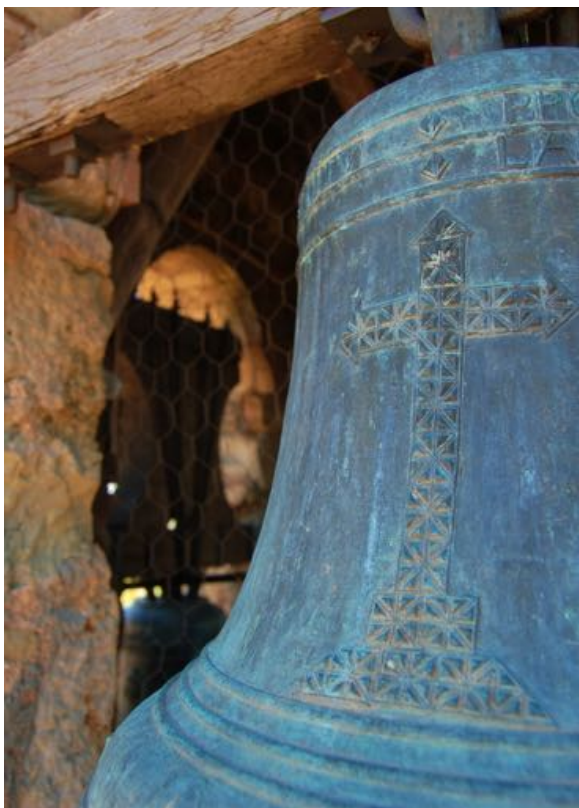
De les antigues campanes del Mallol no en sabem gairebé res,

Campanar de Sant Bartomeu del Mallol.
(Autor: Xavier Pallàs)

Escala de fusta del campanar del Mallol.
(Autor: Xavier Pallàs)

Campana de Sant Just.
Feta l'any 1847 per Rafel Barberí.
(Autor: Xavier Pallàs)

Detall de la campana Josepa.
Fosa l'any 1941 a la foneria Barberí d'Olot.
(Autor: Xavier Pallàs)

Detall de la campana Miquela.
Fosa l'any 1941 a la foneria Barberí d'Olot.
(Autor: Xavier Pallàs)

ja que de moment no se n'ha trobat constància documental. L'única referència bibliogràfica ens l'aporta Joaquim Danés en el seu *Pretèrits Olotins*, on esmenta que, abans de la Guerra Civil (1936-1939), les quatre campanes del Mallol eren fetes per la foneria Barberí d'Olot.⁹ Això les situa cronològicament al segle XIX o a principis del XX. Una d'elles fou feta l'any 1888 i, tal com en deixa constància la premsa de l'època, fou la que va fer guanyar als Barberí la medalla d'or a l'Exposició Universal de Barcelona.

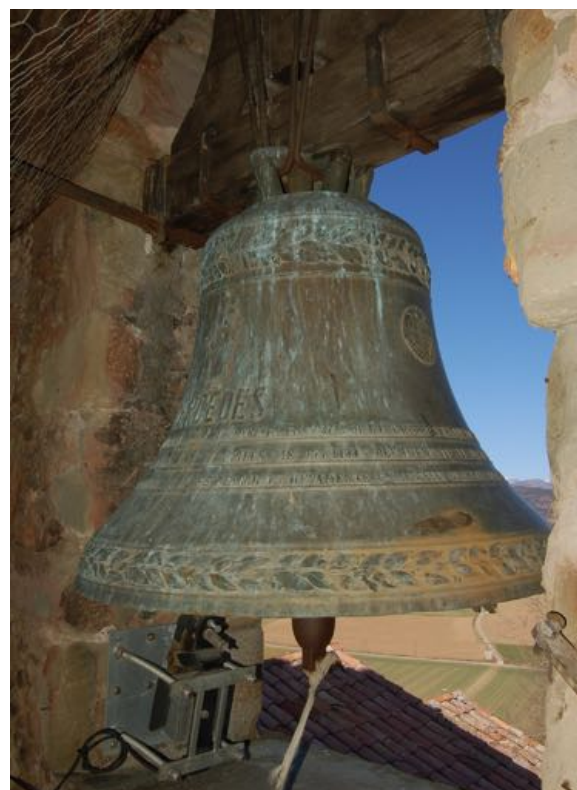
Malauradament, durant la Guerra Civil totes les campanes foren requisades i portades a Olot per fer-ne material bèl·lic.¹⁰ En acabar el conflicte només n'havia sobreviscut una, que fou recuperada per Pere Salgueda a l'Hospici d'Olot, on hi havia el dipòsit de material confiscat.¹¹ Aquesta campana, que actualment és la més petita del campanar (Ø 49,5 cm), fou fosa per Rafel Barberí l'any 1847 i dona la nota nominal Fa5. En el bronze duu una inscripció molt interessant que ens recorda el canvi d'advocació de l'església: «PROPIETAT DE S[ANT] IUST DE LA VILA DEL MAIOL [A]BUY TITVULAR S[ANT]BARTOMEU». Val a dir que el canvi d'advocació de l'església no està relacionat amb les reformes de l'edifici, sinó amb l'extinció del benifet de sant Just i la pervivència del de sant Bartomeu. També, està decorada amb una creu i la imatge d'un sant vestit amb cuirassa, una palma a la mà dreta i una espasa a l'esquerra. Curiosament duu la inscripció «BARTOMEU» al pedestal, però la imatge d'un sant soldat màrtir sembla correspondre més a sant Just que a sant Bartomeu, el qual és representat amb altres atributs.

Quan es va acabar la Guerra Civil, es tornà a proveir el campanar de Sant Bartomeu del Mallol de campanes. El dia 24 d'agost de 1941, festivitat de Bartomeu, se'n beneïren tres de noves, totes elles foses a Can Barberí d'Olot. La més petita de les tres (Ø 73 cm), la que dona com a nota nominal un Si4, és anomenada *Josepa* i fou un donatiu del matrimoni Francesc Puigvert i Josefa Creuhet Francés, tal com indica la seva inscripció: «CAMPANA DONATIVO DE LOS CONSORTES FRANCISCO PUIGVERT Y JOSEFA CREUHET (sic) FRANCÉS A LA IGLESIA DEL MALLOL. SIENDO BAUTIZADA POR EL R[everen]DO CURA PARROCO D[on] JOSÉ RIERA CON EL NOMBRE DE JOSEFA. Y APADRINADA POR LOS EXPRESADOS CONSORTES. MALLOL 24 AGOSTO 1941». També duu l'oració: «SAN JOSE ROGAD POR NOSOTROS» i una imatge de sant Josep amb el Nen Jesús. Finalment, també diu: «LLAMO A LOS VIVOS, LLORO LOS MUERTOS, ALEGRO LAS FISETAS». Aquesta inscripció ens recorda algunes de les seves funcions. Històricament el toc de les campanes s'utilitzava per regular la vida dels pobles marcant el pas del temps, assenyalant els moments d'oració i de treball, convocant els fidels, anunciant les festes, avisant de les defuncions, alertant dels perills i, fins i tot, per

allunyar les tempestes. Aquest últim toc, que es va utilitzar fins ben entrat el segle XX, va ser el causant d'un tràgic succés el dia 7 de juny de 1912. La notícia va sortir a la premsa amb aquestes paraules: «*En la tempesta que's va desenrotllar ahir a la tarde, va caure un llamp al campanar de l'iglesia del Mallol, causant la mort de la campanera que estava senyalant el mal temps. Tant desgraciat accident va causar fonda impressió entre els vehins. R. I. P.*».¹²

La campana mitjana (Ø 84,4 cm), anomenada *Miquela*, fou costejada pels germans Puigvert Rovira en record del seu difunt pare Miquel Puigvert Sala, i l'apadrinaren Joan Puigvert Viñeta i Magdalena Puigvert Crehuet. Duu unes inscripcions molt semblants a la seva germana petita: «CAMPANA DONATIVO QUE HACEN A LA IGLESIA LOS HERMANOS PUIGVERT ROVIRA EN CUMPLIMIENTO DEL LEGADO DE SU DIFUNTO PADRE MIGUEL PUIGVERT SALA Q[ue] E[n] P[az] D[escanse]. BAUTIZADA POR EL R[everen]DO CURA PARROCO D[on] JOSE RIERA, CON EL NOMBRE DE MICAELA. APADRINANDOLA JUAN PUIGVERT VIÑETA Y MAGDALENA PUIGVERT CREUHET (Sic). MALLOL 24 AGOSTO DE 1941». També, fa referència als seus usos: «LLAMO A LOS VIVOS, LLORO LOS MUERTOS, ALEGRO LAS FIESTAS». I duu una oració al sant a qui va dedicada: «SAN MIGUEL ROGAD POR NOSOTROS», amb una imatge de l'arcàngel duent un casc, una capa i una espasa a la mà dreta. La campana emet la nota nominal La4.

Finalment, la campana més gran col·locada l'any 1941 va ser un donatiu del matrimoni Miquel Puigvert Rovira i Mercè Corominola Codina. La campana, però, va haver de ser refosa l'any 1962. Tot el poble del Mallol va col·laborar en la restauració. Els treballs es dugueren a terme una altra vegada a can Barberí d'Olot i la campana resultant, la més grossa de la Garrotxa fabricada per aquesta foneria, mesurà 109,2 cm de diàmetre i donà la nota nominal Fa#4. La cerimònia de benedicció, oficiada pel bisbe de Girona, Josep Cartaña i Inglés, tingué lloc el 19 d'agost i se li posà per nom *Mercè*. Fou apadrinada novament per Mercè Corominola, per, ja vídua, i en aquesta ocasió estigué acompanyada pel seu nebot Miquel Puigvert Crehuet. La campana està decorada amb la imatge de sant Bartomeu i de la Mare de Déu de la Mercè amb el Nen Jesús. També duu l'escut del papa Joan XXIII i el del bisbe de Girona Josep Cartaña. La seva inscripció ens recorda els detalls de la seva història: «FUI DONADA EN 1941 POR LOS CONSORTES MIGUEL PUIGVERT ROVIRA Y MERCEDES COROMINOLA CODINA. RESTAURADA EN 1962. EL EXC[elentis]MO S[eñor] R OBISPO DE GERONA D[octor] D[on] JOSÉ CARTANA E INGLÉS ME BENDIJO EL DIA 19 DE AGOSTO. SIENDO PONTÍFICE ROMANO S[u] S[antidad] JUAN XXIII. Y PARROCO DEL MALLOL D[on] RAMON PLANAGUMA CODINA. ME APA-

Campana *Mercè*. Refosa l'any 1962 per la foneria Barberí d'Olot. (Autor: Xavier Pallàs)

Els padrins de la campana *Mercè* amb el bisbe de Girona Josep Cartanyà el dia 19 d'agost. Al centre, Miquel Puigvert Crehuet i a l'esquerra Mercè Corominola Codina. (Arxiu: Puigvert Crehuet. Autor desconegut).

Cerimònia de bateig de la campana Mercè, oficiada pel bisbe de Girona, Josep Cartaïà, davant l'església del Mallol el dia 19 d'agost de 1962. (Arxiu: Puigvert Crehuet. Autor desconegut).

Festa de benedició de la campana Mercè el dia 19 d'agost de 1962. Darrere la nena que toca la campana hi ha la Josefina Puigvert Masó, filla de Miquel Puigvert Crehuet, padrí de la campana. (Arxiu: Puigvert Crehuet. Autor desconegut).

DRINÓ NUEVAMENTE D[on]A MERCEDES COROMINOLA CODINA VIUDA. ACOMPAÑANDOLA SU SOBRINO MIGUEL PUIGVERT CREHUET. TODO EL PUEBLO FIEL COLABORÓ A MI RESTAURACIÓN Y A TAN CRISTIANA FIESTA».

Actualment, el campanar de Sant Bartomeu del Mallol ja no té un campaner que toqui de forma habitual, però el seu magnífic conjunt de campanes sona diàriament gràcies a uns electromartells accionats des d'una centraleta. La mecanització de les campanes ha permès seguir fent el tocs de les hores, de l'Àngelus, de missa, de difunts i de festa. Val a dir que, tot i que les campanes no han deixat de sonar, el seu toc ara s'ha uniformitzat i ha perdut part de la riquesa musical i del sentiment que li donava la mà humana. En ocasions especials, però, alguns veïns del poble encara pugen al campanar i fan sonar manualment les campanes. Aquesta és una iniciativa que valdria la pena potenciar ja que el toc manual de les campanes ha estat declarat Element Festiu d'Interès Nacional. Si es formés una colla de campaners disposada a tocar unes quantes vegades l'any es podrien plantejar diverses intervencions al campanar. Per una banda, restaurar l'antiga escala de fusta per a millorar-ne la seguretat; per una altra, enretirar les reixes de les finestres i revisar els jous per poder vogar i asseure les campanes. Seria la millor manera de recuperar i mantenir viu aquest patrimoni, que és part de la història del Mallol i del paisatge sonor de la Vall d'en Bas.

NOTES

- 1) L'OLOTÍ, Setmanari defensor dels interessos de la comarca i portaveu del Centre Catalanista, núm.262, any V, Olot: 11 de desembre de 1892, p.585.
- 2) ADG: Manuals de col·lacions beneficials, 1251, D-6, f.143v.
- 3) ADG: Manuals de col·lacions beneficials, 1365, D-162, f.143-144.
- 4) ADG: Lletres episcopals, 1613, U-318, f.90.
- 5) PAGÈS i PONS, Joan (1982): *La vila del Mallol, centre administratiu del vescomtat de Bas*. Olot: Alzamora, p.83-84.
- 6) ADG: Lletres episcopals, 1662, U-259, f.136v.
- 7) ADG: Visites pastorals, 1727-1728, P-116, f.40.
- 8) PAGÈS op. cit. p.98.
- 9) DANÉS i TORRAS, Joaquim (1937): *Pretèrits olotins*. Olot: Impremta Aubert, p.193.
- 10) ADG: Cuestionario de los hechos ocurridos en las parroquias y arciprestazgos de la diócesis de Gerona con motivo del movimiento nacional de 18 de julio de 1936. El Mallol. p. 15.
- 11) MUSEU DE LA GARROTXA, OLOT: Autorització per retirar una campana del dipòsit de l'Hospici d'Olot. 12 de juny de 1939.
- 12) EL DEBER, Setmanari d'acció catòlica d'Olot, núm.808, any XVI. Olot: 8 juny de 1912. p. 412.

Spinreact

Spinreact va ser fundada el 1975 amb l'objectiu de dedicar-se a la fabricació de reactius per a diagnòstic in vitro (IVD). Això vol dir que produeix reactius químics que després s'utilitzen per a analitzar mostres de sang, orina o altres. És gràcies a aquests productes que laboratoris clínics de tot el Món poden determinar el nivell de, per exemple, colesterol o glucosa en sang dels seus pacients.

Originalment l'empresa va establir-se a Olot. Va ser el 1998 que en resposta a l'increment de l'activitat, va fer el salt a les seves instal·lacions actuals a la Vall d'en Bas. Més tard, s'incorporà una oficina comercial a Barcelona mantenint però la seu central, més de 120 llocs de treball i tots els processos industrials a Sant Esteve.

El 2005, el 100% de l'empresa va ser adquirida per una corporació provinent del Regne Unit. Durant del 2013, Spinreact va passar a mans del grup Japonès Toyobo amb seu a Osaka i amb aproximadament 10.000 empleats a reu del Món.

Al llarg de la seva història, Spinreact ha anat augmentant el seu catàleg de productes sense canviar mai però, el seu negoci principal; la producció de reactius per a laboratori clínic. A més, les circumstàncies han dut a fer que la companyia centri els seus esforços en el mercat internacional. A dia d'avui, se serveixen des de Sant Esteve d'en Bas reactius a més de cent països. A resultes d'això, més del noranta per cent de la xifra de negocis prové de l'exportació a zones com l'Amèrica Llatina o l'Orient Mitjà.

Spinreact durant la COVID

Al tractar-se d'una indústria de l'àmbit sanitari, l'activitat de Spinreact s'ha considerat com a essencial durant els temps de pandèmia. Si bé és veritat que les accions comercials han estat molt reduïdes, gairebé parades en alguns moments, la fabricació de reactius no ha patit excessius entrebancs. Tenint en compte per suposat, la situació global.

Durant l'època de més afectació, part del personal d'oficines va passar a treballar des de casa i la fàbrica va adaptar la seva activitat per tal de reduir la interacció entre els treballadors. Ara, però, i a mesura que la situació millora, s'ha recuperat l'activitat gairebé normal. Més enllà de les mascaretes i les normes d'higiene comunes per a tots, ja només queden en vigor mesures encaminades a reduir la confluència de persones a vestuaris i menjadors.

La COVID ha suposat també per a Spinreact una modificació de la seva activitat comercial. Mentre que alguns dels productes han vist les seves vendes molt afectades, d'altres han augmentat considerablement. Per una banda, la medicina preventiva i les revisions mèdiques han estat gairebé en suspens durant una part de la pandèmia. Per l'altra, la comercialització de test per a la detecció de COVID així com de reactius destinats a monitoritzar la salut de les persones amb aquesta malaltia, han suposat un augment d'activitat. En global, podem dir que si bé la pandèmia ha modificat els productes més venuts, l'activitat de Spinreact s'ha mantingut i, en alguns moments, fins i tot s'ha incrementat.

Ara, Spinreact té la vista posada en la recuperació de l'activitat més normalitzada i sobretot a fer front al que molts han anomenat: la nova normalitat. En qualsevol cas, seguim treballant cada dia amb la il·lusió de contribuir al fet que personal sanitari de tot el Món pugui tractar la salut de les persones de la millor manera possible.

La Remences - Energy Tools: la revolta continua

Després d'una llarga espera de més de dos anys, el cicloturisme en majúscules va tornar a la Vall d'en Bas amb moltes ganes i força. Més de 2.100 ciclistes van prendre part, el 12 de setembre, en la posposada edició de La Remences - Energy Tools 2021. Una xifra molt notòria, amb què el Club Ciclista Bas va exhibir múscul organitzatiu i coratge per haver estat capaç i haver-se atrevit a tirar endavant una marxa que continua essent referent i mirall.

Per a les persones a les quals va adreçada una part de la recaptació, a través dels diferents programes solidaris d'Oncolliga, la Fundació Albert Bosch i Càritas. I des de les més de cinc-cents persones que, actuant de voluntaris, la van tornar a fer possible. De la terra, amb productes i proveïdors de proximitat, i per la terra, amb una nova edició del concurs Remences Net, amb la introducció de bosses compostables i la reducció de plàstics en els avituallaments.

Més segura que mai, amb sortides esgraonades per grups, el refrigeri final individualitzat, sense dutxes, amb vint-i-cinc motos i deu cotxes que seguien la ruta equipats amb material mecànic, un desfibril·lador i una emissora, sis ambulàncies...

Però amb el mateix privilegiat recorregut de sempre, a cavall de les comarques de la Garrotxa, Osona i el Ripollès, amb cicloturistes d'arreu de l'Estat i de molt més enllà (com el pilot qatari Mashel Al Naimi).

En aquesta ocasió, el club més nombrós va ser el Ripollet Racing Bikers, però fins i tot n'hi havia un de Sevilla (CC Llantazo) i ciclistes individuals de fora de l'estat espanyol, com ara un de Califòrnia (Estats Units). De casa, va destacar el triatleta Nan Oliveras i sobresortí la participació en qualitat d'ambaixadors del campió del món de descens Tomi Misser o de l'exprofessional Melcior Mauri. La marxa no és competitiva, de manera que no hi ha premis per als primers classificats, però sí que s'ofereixen títols als ciclistes més veterans (Frederic Vallejo, Baldomero Páez, Dolors Dot i Carme Roges) i als més joves (Gonzalo Román, Oriol Escribano, Georgina Martínez i Laura Robles).

Just abans de començar, davant la línia de sortida del carrer Ample de Sant Esteve d'en Bas, la Terra de Remences va retre homenatge a una de les persones que més han treballat per la marxa des de gairebé el primer dia: Jaume Espuña, més conegut com en Jaume de la Rovira. El CC Bas va voler valorar la feina incansable d'un company de club i de pedalades que ha posat el seu gra de sorra per fer créixer la Remences fins al que avui és: una marxa que cada any revolta el cicloturisme i que ha deixat ben clar que per molts anys més continua.

Tret de sortida, a la Remença21

Sortida del Carrer Ample, de St- Esteve d'en Bas.

Pujant al Capsacosta.

Homenatge a en Jaume de la Rovira.

Primera Marxa Solidària contra el càncer infantil

Les organitzadores.

El Gegantó Joan Petit també hi va participar .

@serforteslunicaopcio

Doncs, sí: «Mai saps com ets de fort, fins que ser fort és l'única opció que et queda»... I és que no hi ha més opcions quan t'arriba una notícia com la que li va arribar a una família de la Vall d'en Bas /l'Esquirol aquest estiu...

- D'aquí surten les ganes de voler ajudar...
- D'aquí surt la iniciativa de voler fer alguna cosa!
- D'aquí neix la Marxa Solidària contra el càncer infantil.

Punt d'avitallament.

El passat 10 d'octubre de 2021 es va celebrar a Sant Joan dels Balbs de la Pinya, la primera Marxa Solidària contra el càncer infantil. Va ser un gran èxit perquè es van haver de tancar les inscripcions amb 700 participants tot i que es va continuar amb la venda de dorsals solidaris fins al següent 17 d'octubre. Es va aconseguir recaptar fins a 10.448'10 euros. Tots aquests diners es destinaran al projecte de la nova àrea d'hospitalització d'oncologia i hematologia pediàtriques de l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron.

Aquest és el projecte en el qual la família ha decidit destinar tots els beneficis recaptats, ja que és el que més han trobat a faltar un cop et trobes en una situació semblant...

Aquest és un projecte realitzat per la Fundació Albert Bosch, la Fundació Aladina i la Fundació Small.

Consisteix en un projecte integral d'acondiciament i humanització de la zona d'oncologia pediàtrica de l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron. És una ambiciosa transformació que permetrà

Sant Joan dels Balbs.

millorar l'estada als infants, als adolescents i als seus cuidadors.

Per aquest projecte calen 6.172.432,40 € i l'equip de la Marxa Solidària contra el càncer infantil hem pogut posar-hi el nostre granet de sorra amb els 10.448'10 euros recaptats.

El mateix dia de la marxa també vam posar a la venda unes gorres amb el lema «Ser fort és l'única opció», amb un dibuix de fons fet pel mateix Otger i el seu germà Oriol, de color verd, el verd d'esperança, força, energia i vida.

Continuen a la venda en diferents establiments de la Garrotxa, Osona i la Selva, on sumarem els beneficis recaptats.

I, per acabar, només ens queden paraules d'agraïment a tot-hom qui va participar a la Marxa, tant comprant el dorsal, com el dorsal solidari, com a totes les empreses col·laboradores i a tots els voluntaris que van fer possible l'esdeveniment.

La veritat és que hem vist que no érem les úniques que «volíem fer alguna cosa...»

De sobte, tot canvia en instants. Ni en hores, ni en dies. Tot el que tens pensat es redueix o canvia. Costa de pair, però aprens valors, canvies la visió de la vida, aprens que la vida és un regal i que la gent que t'envolta és més important del que et pensaves. La vida és bonica quan la vius acompanyat i et sents tan estimat.

Només donar-vos les gràcies per tota la força i energia que ens esteu fent arribar!

Família Rosell-Mercader

Per a continuar ben informats, ens podreu seguir a l'Instagram a @serforteslunicaopcio. Allà continuarem penjant les novetats!

Neus Colom, Bel Castanyer, Eva Carrera, Irene Plana, Ester Colom, Jordina Plana, Maria Collell, Núria Herrero i Sònia Plana

Logotip de la marxa.

La caminada va ser apte per a totes les edats.

Dades demogràfiques

Naixements 2021

Nom	Data	Domicili
Astrid Plana Gomez	18/01/2021	Puigpardines
Isal Bassols Ferrer	10/04/2021	El Mallol
Lleir Bassols Ferrer	10/04/2021	El Mallol
Vicens Harris Bayona	15/04/2021	Hostalets d'en Bas
Roger Surroca Gimeno	19/04/2021	Sant Esteve d'en Bas
Júlia Collell Martí	30/04/2021	Sant Esteve d'en Bas
Èlia Linares Freixas	01/05/2021	Hostalets d'en Bas
Arau Pla Comas	03/05/2021	Joanetes
Marc Nuñez Presta	28/06/2021	Sant Esteve d'en Bas
Chloe Costa Salavedra	02/07/2021	Sant Esteve d'en Bas
Agnès Roca Badosa	04/07/2021	Sant Esteve d'en Bas
Tanit Gromaz Gómez	28/07/2021	Puigpardines
Paula Abad Plana	03/08/2021	La Pinya
Bogdan Jimenez Witkowiak	10/08/2021	Sant Esteve d'en Bas
Miró Colom Choi	15/08/2021	Hostalets d'en Bas
Munay Kai Vescovi Gómez	28/08/2021	Hostalets d'en Bas
Arnau Masdevall Vegas	10/10/2021	El Mallol
Sira Lopez Ferres	22/11/2021	Sant Privat d'en Bas

Defuncions 2021

Nom	Data Defunció	Edat	Domicili
Pilar Sala Trias	14/02/2021	92	El Mallol
Montserrat Bonet Roca	26/03/2021	50	Sant Esteve d'en Bas
Joan Coromina Santaularia	31/03/2021	96	Sant Privat d'en Bas
David Creus Costa	14/04/2021	34	Sant Esteve d'en Bas
Maria Aulina Gleva Farre	22/04/2021	72	Sant Esteve d'en Bas
Josefa Jordà Mir	28/04/2021	89	El Mallol
Gina Costa Domenech	05/05/2021	19	El Mallol
Josep Batallé Riera	07/05/2021	91	Hostalets d'en Bas
Maria Cullell Armengué	09/05/2021	69	Sant Esteve d'en Bas
Maria Pairó Rigart	11/05/2021	90	Hostalets d'en Bas
Neus Verdaguer Rius	13/05/2021	75	El Mallol
Pilar Badosa Presta	17/05/2021	92	Sant Esteve d'en Bas
Joan Juvanteny Prat	19/05/2021	83	Joanetes
Dolors Boix Fabrega	29/05/2021	68	Sant Esteve d'en Bas
Esteve Marce Pujol	18/06/2021	87	Joanetes
Pilar Torrent Illamola	22/06/2021	93	Sant Esteve d'en Bas
Antonio Prat Banús	04/07/2021	88	Sant Esteve d'en Bas
Josep Domenech Feixas	05/08/2021	74	Hostalets d'en Bas
Maria Barnada Vidal	07/08/2021	96	El Mallol
Soledad Comamala Molins	21/09/2021	92	El Mallol
Maria Bonfill Gamel	10/10/2021	64	Sant Esteve d'en Bas
Roser Creus Serra	16/10/2021	85	Sant Esteve d'en Bas
Maria Barris Feixas	25/10/2021	86	Sant Esteve d'en Bas
Concepció Urgell Gelis	27/10/2021	90	Sant Esteve d'en Bas
Ramona Puigvert Sargatal	01/11/2021	93	La Pinya
Joan Planagumà Masó	08/11/2021	93	La Pinya
Maria Vilarrasa Masó	22/11/2021	90	Sant Esteve d'en Bas

Meteorologia

Fotografia: Santi Plana.

dades 2020	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	setem.	octubre	novem.	desem.	resum
temp. mitja	6,6	9,9	9,6	12,4	18,1	18,8	23,4	22,7	18,4	12,9	10,2	6,6	
temp. màx.	18	24,5	24	22	30,5	31	35,5	34,5	31,5	24,5	22,5	18,5	
dia	31	23	12	11	21	26	27	1	13	6	1	23	
temp. mín.	-4,5	-2	-2	-0,5	8	8	13	8,5	4	-0,5	-6,5	-5,5	
dia	13	6	27	3	1	9	15	31	27	17	22	27	
oscil·lació extr.	19,5	23	20	19	20	15,5	19	21	18,5	20,5	19,5	16,5	
dia	6	23	12	22	19	24	30	7	13	31	23	13	
temp. mitja mín.	0,3	2,7	3,8	6,5	11,3	12,8	16,6	15,2	11,3	6,5	3,8	1,1	
temp. mitja max.	12,8	17	15,2	18,3	24,9	24,9	30,2	30,3	25,4	19,2	16,6	12	
pluja l/m ²	328,3	0,8	54,60	99,2	62,8	197,50	113,9	128,9	79,40	67,20	185,4	10,2	1328,20
Dies pluja	8	2	13	13	10	16	7	6	9	9	11	6	
dia + pluja	179,7	0,5	16,2	76,1	24,7	46,9	50,5	51	27	25,1	94	3,4	
dia	21	17	16	21	10	7	2	28	6	10	27	18	
dades 2021	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	setem.	octubre	novem.	desem.	resum
temp. mitja	4,3	9,8	8,9	9,8	15,3	21,1	23,2	21,7	19,2	14			
temp. màx.	18,5	19,5	21	24	28,1	33,9	37,2	37	31,1	24,6			
dia	29	3	26	1	29	15	23	14	5	2			
temp. mín.	-8	-0,5	-3	-3	3,4	10	10	11,8	8	1			
dia	6	11	20	18	3	24	14	1	23	24			
oscil·lació extr.	18,5	17,5	21	24	18,9	19,5	20,6	20	19,1	19			
dia	17	2	21	1	15	14	19	13	5	24			
temp. mitja mín.	-1,7	3,8	1,7	3,4	9,2	13,6	15,3	14,3	12,9	7,1			
temp. mitja max.	10,2	15,7	16	16,1	21,3	28,5	30,9	29,1	25,4	20,8			
pluja l/m ²	48,5	65,7	49,80	116,3	57	49,00	32,7	131,9	157,40	36,60			744,90
Dies pluja	7	8	7	11	11	10	6	10	11	7			
dia + pluja	24,9	27	18,1	35,3	16,7	18,2	15,8	35,5	36,4	16,9			
dia	9	22	5	11	30	11	31	4	11	3			

Hivern

Estimo la quietud dels jardins
i les mans inflades i vermelles del manobres.

Estimo la tendresa de la pluja
i el pas insegur dels vells damunt la neu.

Estimo els arbres amb dibuixos de gebre
i la quietud dels capvespres vora l'estufa.

Estimo les nits inacabables
i la gent que s'apressa sortint del cinema.

L'hivern no és trist:
és una mica malenconiós,
d'una malenconia blanca i molt íntima.

L'hivern no és el fred i la neu:
és un oblidar la preponderància del verd,
un recomençar sempre esperançat.

L'hivern no és els dies de boira:
és una rara flexibilitat de la llum
damunt de les coses.

L'hivern és silenci,
és el poble en silenci,
és el silenci de les cases
i el de les cambres
i el de la gent que mira, rera els vidres,
com la neu unifica els horitzons
i ho torna tot
colpidorament pròxim i assequible.

Miquel Martí i Pol